

SPRAWOZDANIE
Z DZIAŁALNOŚCI INSPEKCJI HANDLOWEJ
W 2009 ROKU

SPIS TREŚCI

Rozdział I	4
ZADANIA INSPEKCJI HANDLOWEJ	4
Rozdział II	4
REALIZACJA PLANU KONTROLI INSPEKCJI HANDLOWEJ NA ROK 2009	4
Rozdział III	5
KONTROLE INSPEKCJI HANDLOWEJ	5
1. ZAKRES DZIAŁALNOŚCI KONTROLNEJ INSPEKCJI HANDLOWEJ	5
2. WYNIKI KONTROLI	9
2.1. Bezpieczeństwo produktów	9
2.1.1. Wyniki kontroli w zakresie dyrektyw nowego podejścia	9
2.1.1.1. Wyniki kontroli w zakresie poszczególnych dyrektyw.	12
2.1.1.2. Najczęściej kwestionowane wyroby	14
2.1.2. Kontrole w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów	14
2.1.2.1. Porównanie struktury przedmiotowej i podmiotowej kontroli w roku ubiegłym do roku 2008	16
2.1.2.2. Wyniki kontroli w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów	17
2.1.2.3. Współpraca z organami celnymi.	19
2.2. Jakość paliw	19
2.2.1. Kontrola jakości paliw ciekłych	20
2.2.2. Kontrola jakości gazu skroplonego LPG	22
2.2.3. Kontrola jakości biopaliw ciekłych	23
2.2.4. Kontrola lekkiego oleju opałowego w zakresie zawartości siarki	24
2.3. Produkty pozostałe i usługi	24
2.3.1. Kontrola artykułów nieżywnościowych i usług	24
2.3.1.1. W zakresie ustawy z dnia 30 marca 2001 r. o kosmetykach (Dz. U. Nr 42, poz. 473 ze zm.)	24
2.3.1.2. W zakresie ustawy z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009, Nr 152 poz. 1222)	25
2.3.1.3. W zakresie ustawy z dnia 13 września 2002 r. o produktach biobójczych (Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 252, tekst jednolity)	25
2.3.1.4. W zakresie usług	26
2.3.2. Kontrola artykułów rolno-spożywczych i usług gastronomicznych	27
2.3.2.1. Ogólne wyniki kontroli	28
2.3.2.2. Jakość produktów – badania organoleptyczne i fizykochemiczne	29
2.3.2.3. Prawidłowość oznakowania produktów	31
2.3.2.4. Kontrola chronionej nazwy geograficznej „Rogal świętomarciński”	33
2.3.2.5. Prawidłowość obrotu środkami spożywczymi	34
2.3.2.6. Kontrola prawidłowości obrotu wyrobami alkoholowymi i tytoniowymi	34
2.5. Wykorzystanie ustaleń kontroli	35
2.5.1. System oceny zgodności	35
2.5.2. Ogólne bezpieczeństwo produktów	36
2.5.3. Paliwa	37
2.5.4. Pozostałe produkty nieżywnościowe i usługi	38
2.5.5. Produkty żywnościowe	38
Rozdział IV	39
OCHRONA KONSUMENTÓW	39
1. SKARGI KONSUMENCKIE WPŁYWAJĄCE DO INSPEKCJI HANDLOWEJ	39
2. SPOSOBY ZAŁATWIANIA SKARG KONSUMENCKICH	41
2.1. Załatwianie skarg w formie kontroli	41
2.2. Załatwianie skarg poprzez mediacje	42
2.3. Inne sposoby załatwiania spraw	44

3. PORADNICTWO KONSUMENCKIE	44
4. STAŁE POLUBOWNE SĄDY KONSUMENCKIE	45
5. PROWADZENIE PRZEZ WOJEWÓDZKICH INSPEKTORÓW INSPEKCJI HANDLOWEJ LIST RZECZOZNAWCÓW DO SPRAW JAKOŚCI PRODUKTÓW LUB USŁUG	47
<i>Rozdział V</i>	48
INNE DZIAŁANIA INSPEKCJI HANDLOWEJ	48
WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA	48

Rozdział I

ZADANIA INSPEKCJI HANDLOWEJ

Podstawą działania Inspekcji Handlowej jest ustawa z dnia 15 grudnia 2000 r. o Inspekcji Handlowej (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r., nr 151, poz. 1219).

Inspekcja wykonuje zadania w 4 podstawowych dziedzinach:

- 1) kontrola produktów w zakresie:
 - a) spełniania przez wyroby zasadniczych lub innych wymagań,
 - b) spełniania ogólnych wymagań bezpieczeństwa;
- 2) kontrola paliw w ramach systemu monitorowania i kontrolowania jakości paliw;
- 3) kontrola produktów i usług oraz działania przedsiębiorców, w tym:
 - a) kontrola produktów znajdujących się w obrocie handlowym lub przeznaczonych do wprowadzenia do takiego obrotu, w tym w zakresie oznakowania i zafałszowań,
 - b) kontrola usług,
 - c) kontrola legalności i rzetelności działania przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w rozumieniu odrębnych przepisów w zakresie produkcji, handlu i usług,
 - d) kontrola przestrzegania przez przedsiębiorców przepisów określonych ustaw;
- 4) ochrona interesów i praw konsumentów poprzez:
 - a) podejmowanie mediacji pomiędzy konsumentem a przedsiębiorcą,
 - b) organizowanie i prowadzenie stałych polubownych sądów konsumenckich,
 - c) prowadzenie poradnictwa konsumenckiego.

Swoje zadania Inspekcja Handlowa realizuje między innymi poprzez kontrole planowe, tj. zawarte w Planie kontroli Inspekcji Handlowej na dany rok oraz kontrole pozaplanowe, tj. kontrole wynikające z otrzymywanych skarg i informacji, przede wszystkim od konsumentów, centralnych i terenowych organów administracji państwowej, samorządowej oraz podmiotów gospodarczych.

Rozdział II

REALIZACJA PLANU KONTROLI INSPEKCJI HANDLOWEJ NA ROK 2009

Plan Kontroli Inspekcji Handlowej na rok 2009 zakładał przeprowadzenie 7 880 kontroli w ramach 72 tematów.

W Planie Kontroli Inspekcji Handlowej na rok 2009 wyodrębniono 4 obszary kontroli w zakresie:

• dyrektyw nowego podejścia	1 900 kontroli
• ogólnego bezpieczeństwa produktów	1 150 kontroli
• innych produktów nieżywnościowych i usług	1 400 kontroli
• artykułów rolno-spożywczych	2 430 kontroli.

Ponadto uwzględniając wyniki działań kontrolnych z lat ubiegłych, w toku których stwierdzano - niezależnie od zakresu tematycznego - głównie nieprawidłowości dotyczące instrukcji obsługi, informacji w języku polskim oraz uwidaczniania cen, wprowadzono nowy rodzaj kontroli, tzw. „kontrole przekrojowe”. Celem kontroli było sprawdzenie spełniania wymagań określonych prawem niezależnie od rodzaju produktu. Plan Kontroli Inspekcji Handlowej na rok 2009 przewidywał przeprowadzenie 1 000 kontroli przekrojowych.

Kontrolę jakości paliw przeprowadzono w oparciu o odrębne programy zgodnie z ustawą o systemie monitorowania i kontroli jakości paliw.

W związku ze zmianami w ustawie budżetowej a tym samym ograniczeniem środków finansowych, których dysponentem są wojewódzcy inspektorzy Inspekcji Handlowej wprowadzono zmiany w Planie Kontroli Inspekcji Handlowej na rok 2009 w zakresie kontroli zaplanowanych do realizacji w III i IV kwartał br. zmian w Planie dokonano poprzez rezygnację z realizacji 5 tematów kontroli i zmniejszeniu liczby podmiotów i produktów przewidzianych do kontroli w ramach 11 kontroli tematycznych.

W związku z wprowadzonymi zmianami liczba kontroli zaplanowanych do realizacji w 2009 r. zmniejszyła się o 12,5 %, tj. założono przeprowadzenie 6 895 kontroli, w tym 600 kontroli przekrojowych oraz 6 295 w 4 obszarach:

• dyrektyw nowego podejścia	1 760 kontroli
• ogólnego bezpieczeństwa produktów	990 kontroli
• innych produktów nieżywnościowych i usług	1 175 kontroli
• artykułów rolno-spożywczych	2 370 kontroli.

Wykonując zadania określone w Planie Kontroli na rok 2009 Inspekcja Handlowa przeprowadziła 8 075 kontroli, w tym w poszczególnych zakresach:

• dyrektyw nowego podejścia	1 960 kontroli (108% planu)
• ogólnego bezpieczeństwa produktów	1 298 kontroli (124% planu)
• innych produktów nieżywnościowych i usług	2 117 kontroli (106% planu)
• artykułów rolno-spożywczych	3 178 kontrole (134% planu).

Rozdział III

KONTROLE INSPEKCJI HANDLOWEJ

1. ZAKRES DZIAŁALNOŚCI KONTROLNEJ INSPEKCJI HANDLOWEJ

W 2009 r. działania Inspekcji Handlowej koncentrowały się na kontroli:

- 1) produktów w systemie oceny zgodności i ogólnego bezpieczeństwa,
- 2) paliw w ramach systemu monitorowania i kontrolowania jakości paliw,
- 3) działania przedsiębiorców i produktów, w tym:
 - a) legalności i rzetelności działania przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w zakresie produkcji, handlu i usług,
 - b) produktów, w tym artykułów żywnościowych, znajdujących się w obrocie handlowym lub przeznaczonych do wprowadzenia do takiego obrotu, w tym w zakresie oznakowania i zafałszowań,
 - c) usług,
 - d) przestrzegania przez sprzedawców detalicznych i hurtowych przepisów określonych ustaw.

Inspekcja Handlowa realizowała kontrole:

- 1) o znaczeniu krajowym, których przedmiot określony został w Planie Kontroli Inspekcji Handlowej na rok 2009 i Programach Kontroli Jakości Paliw,
- 2) charakterze interwencyjnym wynikające ze zleceń Prezesa UOKiK w związku

z informacjami organów administracji, organizacji, konsumentów oraz bieżącej oceny rynku i występujących na nim zjawisk,

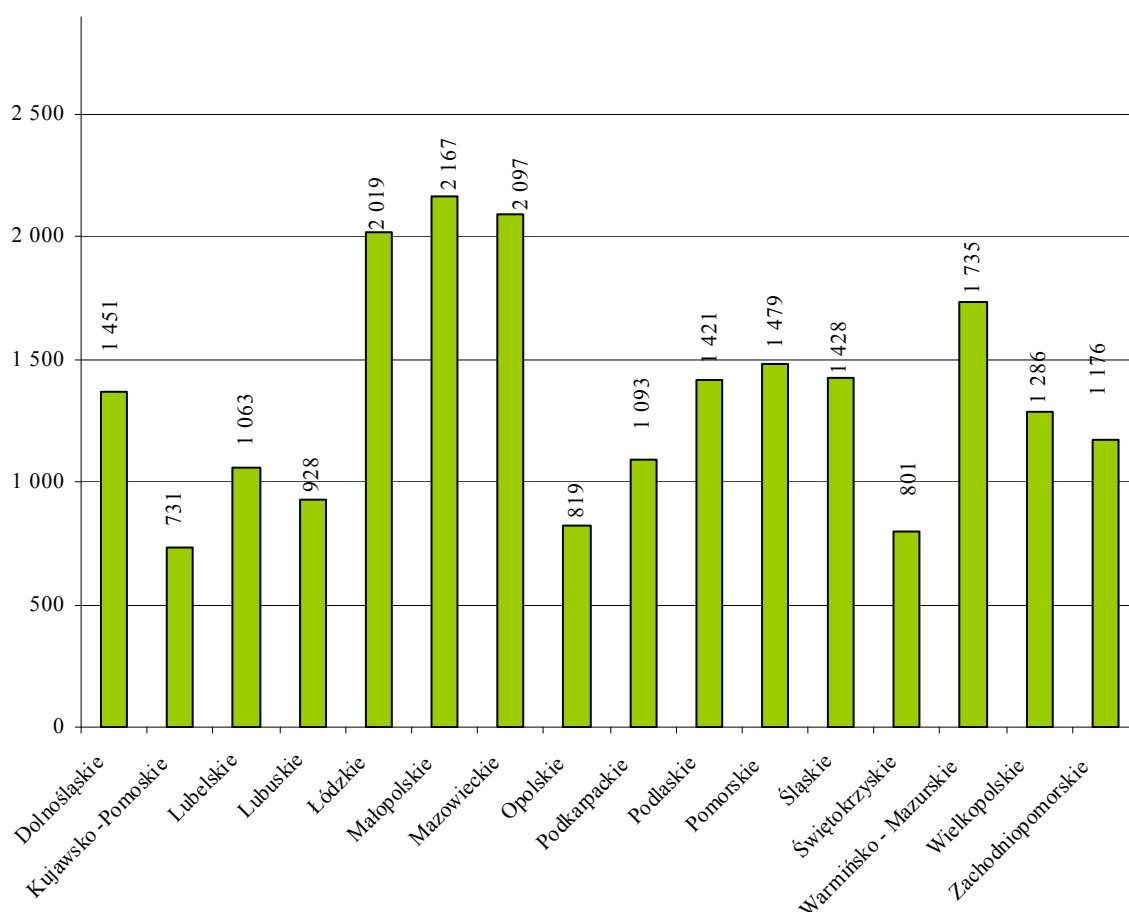
- 3) znaczeniu lokalnym wynikające ze zleceń wojewody lub informacji przekazywanych do wojewódzkich inspektorów przez organy i organizacje lokalne lub konsumentów oraz bieżącej oceny rynku lokalnego i występujących na nim zjawisk.

Kontrole prowadzone przez Inspekcję Handlową w 2009 r. obejmowały pięć obszarów tematycznych określonych w Planie Kontroli Inspekcji Handlowej na rok 2009 i w Programach Kontroli Jakości Paliw:

- 1) zasadniczych i innych wymagań wyrobów w systemie oceny zgodności – nadzór rynku,
- 2) bezpieczeństwa produktów w systemie ogólnego bezpieczeństwa produktów,
- 3) jakości paliw,
- 4) artykułów żywnościowych,
- 5) pozostałych produktów i usług.

Ogółem w 2009 r. Inspekcja Handlowa przeprowadziła łącznie 21 611 kontroli (co stanowi 88,5% liczby kontroli przeprowadzonych w 2008 r.).

Wykres 1. Liczba kontroli przeprowadzonych w 2009 r. w poszczególnych Wojewódzkich Inspektoratach Inspekcji Handlowej

Źródło: opracowanie Departament Inspekcji Handlowej UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

Ponadto istotny wpływ na liczbę kontroli przeprowadzonych w roku 2009 w poszczególnych wojewódzkich inspektoratach Inspekcji Handlowej miała zmiana w ustawie

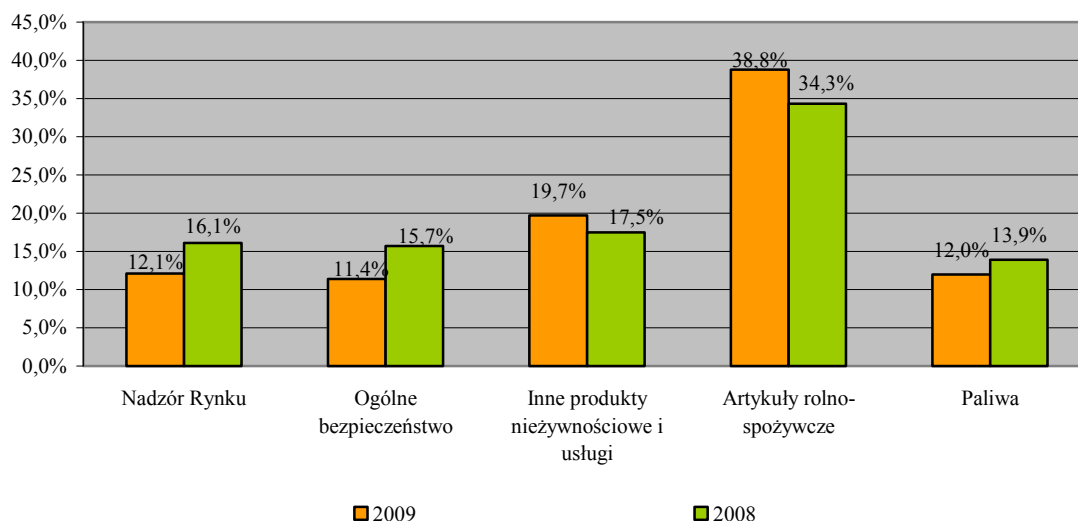
budżetowej. W związku z ograniczeniem środków finansowych, których dysponentami są wojewódzcy inspektorzy Inspekcji Handlowej Prezes UOKiK wprowadził zmiany w Planie Kontroli Inspekcji Handlowej zmniejszając ogólną liczbę kontroli przewidzianych do realizacji o 12,5%, a dokonując podziału liczby kontroli na poszczególne wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej uwzględniono skalę ograniczeń środków finansowych poszczególnych inspektoratów.

W 2009 r. zmieniła się struktura przedmiotowa kontroli w stosunku do roku ubiegłego.

W ogólnej liczbie kontroli zmniejszył się udział kontroli z zakresu nadzoru rynku do 12,1% z 16,1% (2008 r.), ogólnego bezpieczeństwa do 11,4% z 15,7% (2008 r.) oraz paliw do 12% z 13,9% (w 2008 r.).

Zwiększył się natomiast udział kontroli z zakresu artykułów żywnościowych do 38,8% z 34,3% (2008 r.) oraz pozostałych produktów i usług do 19,7% z 17,5% (2008 r.).

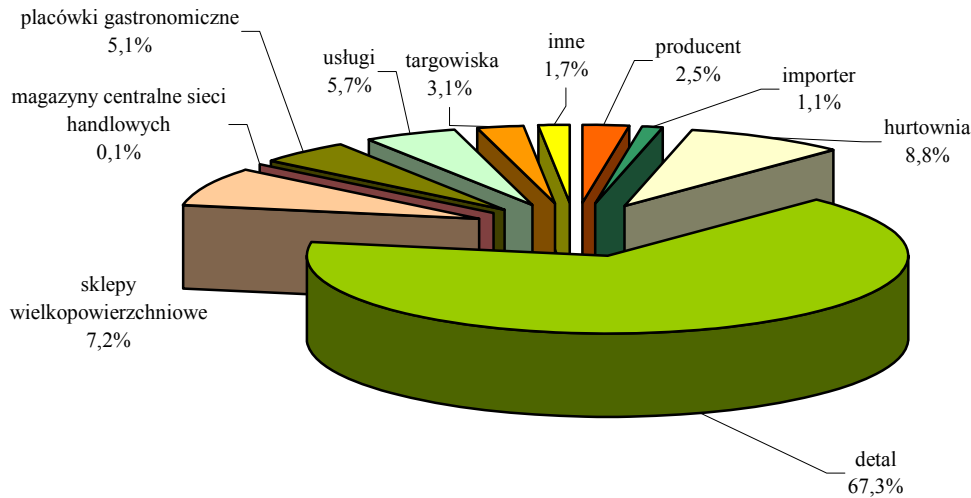
Wykres 2. Struktura przedmiotowa kontroli
w 2009 r. i 2008 r.

Źródło: opracowanie Departament Inspekcji Handlowej UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

W 2009 r. większość kontroli Inspekcji Handlowej przeprowadzanych była w handlu detalicznym, w tym sklepach wielkopowierzchnowych.

Wykres 3. Struktura podmiotowa kontroli w 2009 r.

Źródło: opracowanie Departament Inspekcji Handlowej UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

Okolo 19% kontroli objęło placówki o dużym strumieniu przepływu wyrobów (hurtownie, obiekty wielkopowierzchniowe, zakłady produkcyjne), co umożliwiło sprawdzenie większej liczby produktów podczas jednej kontroli. Udział w kontrolach tego typu placówek utrzymany został na podobnym poziomie jak w roku ubiegłym.

Zgodnie z przyjętymi zasadami podczas przeprowadzanych kontroli przedmiotem zainteresowania inspektorów Inspekcji Handlowej były przede wszystkim te grupy produktów, w których prawdopodobieństwo wystąpienia nieprawidłowości było szczególnie wysokie i produkty zgłaszane przez konsumentów jako niebezpieczne lub niewłaściwej jakości.

W poszczególnych obszarach przedmiotem kontroli były m.in.:

- 1) w zakresie wyrobów objętych dyrektywami nowego podejścia: zabawki, sprzęt elektryczny (w tym gospodarstwa domowego, oprawy oświetleniowe, przedłużacze, listwy zasilające), elektronarzędzia, mini motory, quady, środki ochrony indywidualnej, urządzenia spalające paliwa gazowe, urządzenia ciśnieniowe;
- 2) w zakresie wyrobów objętych ustawą o ogólnym bezpieczeństwie produktów: zapalniczki, artykuły dla małych dzieci, grille i podpałki do grilli, meble mieszkaniowe, urządzenia przeznaczone do montowania na placach zabaw, wyroby konfekcyjne, pistolety pneumatyczne i wiatróvky, niezmechanizowane narzędzia proste i ogrodnicze, sprzęt sportowy;
- 3) w zakresie paliw: paliwa ciekłe, gaz skroplony (LPG) i lekki olej opałowy, biopaliwa ciekłe;
- 4) w zakresie innych artykułów nieżywnościowych i usług: kosmetyki, produkty czyszczące, myjące i piorące, płyny do spryskiwaczy samochodowych, różnego rodzaju substancje chemiczne, preparaty chemiczne i produkty biobójcze przeznaczone dla konsumentów, urządzenia do przewozu dzieci w pojazdach samochodowych, obuwie, wyroby skórzane, konfekcja, pośrednicy obrotu nieruchomościami, kąpieliska i wypożyczalnie sprzętu sportowego, w tym pływającego, warsztaty samochodowe;

5) w zakresie artykułów żywnościowych:

- produkty żywnościowe: przyprawy, przetwory owocowe i warzywne, miód, mięso i przetwory mięsne, ryby i przetwory rybne, mleko i przetwory mleczne, soki i napoje bezalkoholowe oraz wody, różne rodzaje pieczywa, ciasta, bułka tarta, oliwa z oliwek, herbata czarna, herbatki owocowe i ziołowe, kawa mielona i rozpuszczalna, czekolada, wyroby w polewie czekoladowej, sosy, majonezy, ketchupy, wina owocowe, napoje winopodobne i winopochodne, wyroby alkoholowe i tytoniowe podlegające obowiązkowi oznakowania znakami skarbowymi akcyzy,
- usługi gastronomiczne oferowane przez: placówki typu fast-food, placówki z potrawami kuchni egzotycznych, placówki działające w rejonach nasilonego ruchu turystycznego w sezonie letniego wypoczynku, placówki detaliczne i gastronomiczne zlokalizowane w szkołach i na wyższych uczelniach.

2. WYNIKI KONTROLI

2.1. Bezpieczeństwo produktów

Podczas kontroli w zakresie bezpieczeństwa produktów, w tym, w zakresie spełniania przez wyroby zasadniczych i innych wymagań, sprawdzano przede wszystkim prawidłowość zastosowanych w wyrobach rozwiązań konstrukcyjnych oraz oznakowanie wyrobów stosownymi informacjami czy ostrzeżeniami mającymi istotny wpływ na bezpieczeństwo użytkowania wyrobu. Przedmiotem kontroli były również wyroby, dla których wymagania zasadnicze i inne nie wiążą się z bezpieczeństwem ich użytkowania, a dotyczą głównie wymagań efektywnościowych.

2.1.1. Wyniki kontroli w zakresie dyrektyw nowego podejścia

W 2009 r. skontrolowano wyroby objęte wszystkimi dyrektywami (13), w zakresie których ustawowym organem wyspecjalizowanym zgodnie z ustawą z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie zgodności (Dz. U. z 2004 r., Nr 204 poz. 2087 z późn. zm.) jest Inspekcja Handlowa.

Kontrolą objęto łącznie 10 272 rodzaje wyrobów (o 34,8% mniej niż w 2008 r.) w 2 591 podmiotach (o 24,6% mniej niż w 2008 r.).

Jednym z głównych powodów zmniejszenia liczby kontroli w stosunku do roku poprzedniego jest przede wszystkim systematyczne ograniczanie środków finansowych w trakcie realizacji planu na rok 2009. Drugim powodem jest rosnąca świadomość przedsiębiorców, co do wymagań określonych w stosownych przepisach, do czego niewątpliwie przyczyniają się akcje informacyjne prowadzone lokalnie przez wojewódzkie inspektoraty IH.

Kontrole przeprowadzono w:

- 1 785 sklepach,
- 230 sklepach wielkopowierzchniowych,
- 602 hurtowniach,

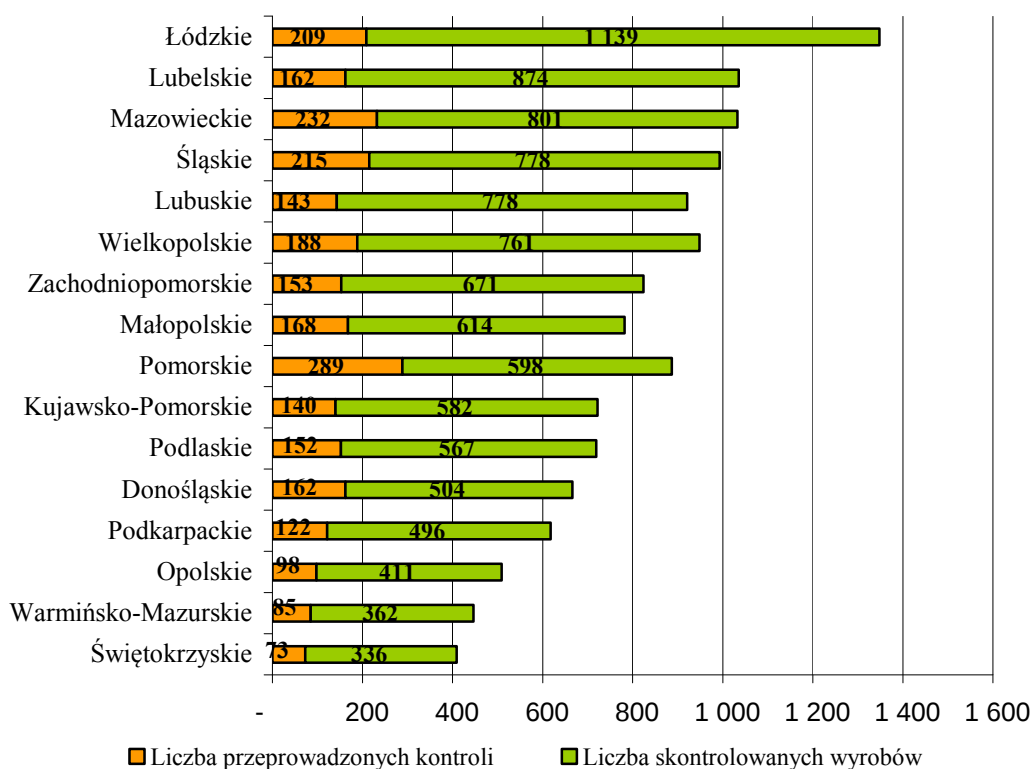
oraz u:

- 101 producentów,
- 100 importerów,
- 3 upoważnionych przedstawicieli.

Oprócz kontroli planowych przeprowadzano także kontrole sprawdzające mające na celu zweryfikowanie wykonania nałożonych na przedsiębiorców obowiązków (np. wycofania danego

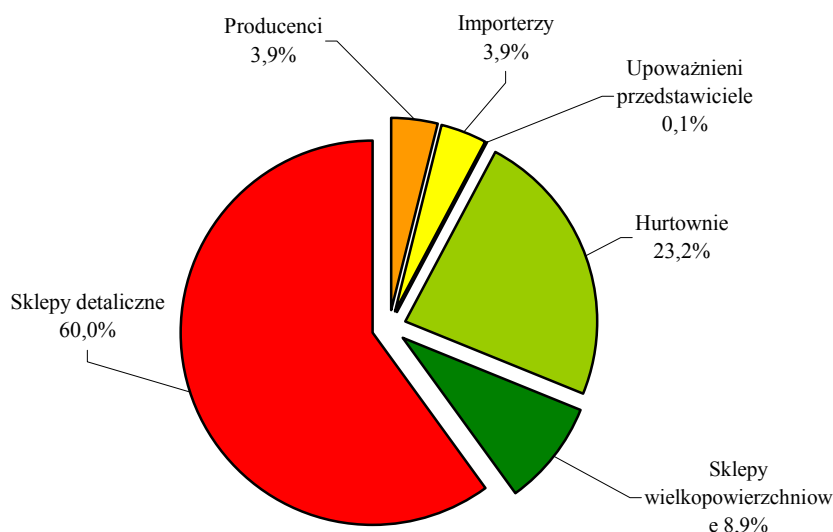
wyrobu z rynku). Dodatkowo inspektorzy IH reagują na sygnały o występowaniu na rynku produktów niebezpiecznych zgłoszonych w unijnym systemie szybkiej wymiany informacji o wyrobach niebezpiecznych RAPEX. W statystykach ujęte są zatem kontrole, w przypadku których nie są kontrolowane żadne wyroby (w sytuacji, gdy wyrób został wycofany z rynku, czyli przedsiębiorca wykonał nakaz wycofania produktu lub nie został on znaleziony na rynku polskim, choć został zgłoszony w systemie RAPEX).

Wykres 4. Liczba skontrolowanych placówek i skontrolowanych rodzajów wyrobów w zakresie ustawy o systemie oceny zgodności - 2009 r.

Źródło: opracowanie Departament Nadzoru Rynku UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

Wykres 5. Struktura placówek objętych kontrolą w ramach nadzoru rynku w 2009 r.

Źródło: opracowanie Departament Nadzoru Rynku UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

- W efekcie przeprowadzonych kontroli wykryto nieprawidłowości, które dla wszystkich dyrektyw można pogrupować następująco:
- niezgodności z zasadniczymi wymaganiami dotyczącymi oznakowania, dokumentacji, instrukcji, ostrzeżeń itp. (12,7% skontrolowanych wyrobów),
- nieprawidłowo sporządzona deklaracja zgodności (2,7%),
- niezgodności z zasadniczymi wymaganiami o charakterze konstrukcyjnym (2,6% skontrolowanych wyrobów),
- brak deklaracji zgodności (1,4%),
- nieprawidłowe oznakowania znakiem CE (1,3%),
- brak oznakowania znakiem CE (1,2%),
- inne – np. brak stosownych informacji w jęz. polskim (1,0%).

W wyrobach kwestionowanych podczas kontroli bardzo często stwierdzano więcej niż jedną nieprawidłowość.

Skuteczną i szybką formą eliminowania wyrobów, przede wszystkich sprowadzanych z krajów trzecich, stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa i zdrowia ludzi, jest zatrzymywanie ich przez organ celny na granicy, przed dopuszczeniem do obrotu.

Ze względu na szeroki zakres wyrobów, jaki obejmują dyrektywy nowego podejścia, organy celne w przypadku wątpliwości, co do spełniania przez dany wyrób zasadniczych lub innych wymagań, zwracają się do właściwych organów wyspecjalizowanych wymienionych w ustawie o systemie oceny zgodności, o wydanie opinii. Wydanie opinii o nie spełnieniu przez wyrób wymagań określonych w aktach wykonawczych do ustawy o systemie oceny zgodności, powoduje zatrzymanie wadliwego wyrobu w momencie wprowadzania go na teren Unii Europejskiej. Oprócz zwiększenia bezpieczeństwa, obniża to koszt procedur kontrolnych. Należy zaznaczyć, że od 1 maja 2004 r. liczba zgłaszanych przez organy celne wniosków wykazuje stałą tendencję wzrostową, zaobserwowaną również w 2009 roku.

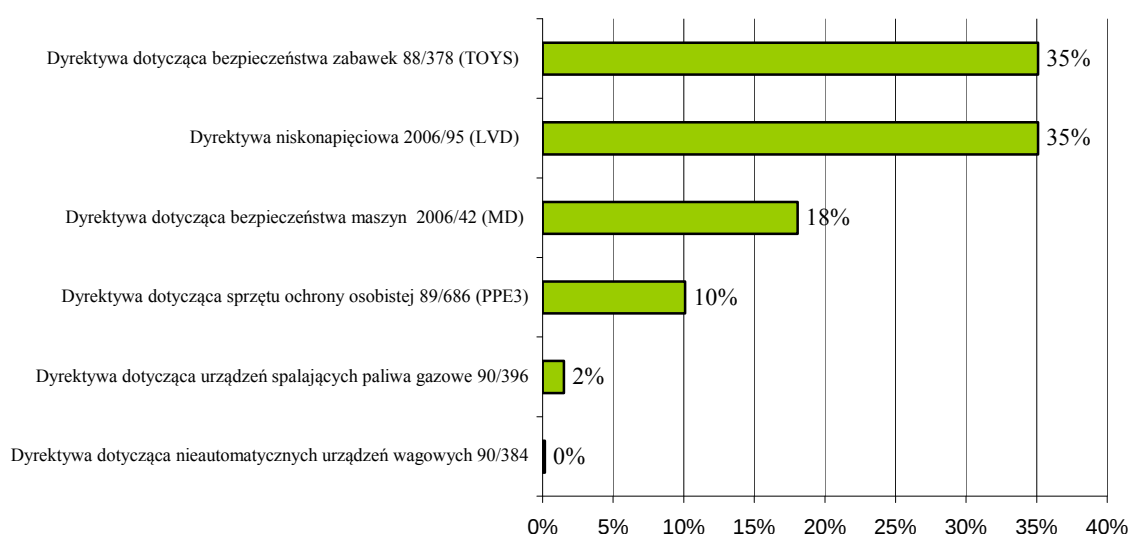
W roku 2009 Inspekcja Handlowa wydała 664 opinie (w porównaniu z rokiem 2008 wzrost

o 212%) dotyczących spełniania przez wyroby wprowadzone do obrotu na polski obszar celny wymagań określonych w przepisach prawa.

Wydane opinie dotyczyły sześciu dyrektyw. Struktura opinii wydanych w roku 2009 ujęta została na wykresie przedstawionym poniżej. Najwięcej wydanych opinii dotyczyło zabawek oraz sprzętu elektrycznego, dla każdej z tych kategorii wyrobów wydano w sumie po 233 opinie. Dla maszyn oraz sprzętu ochrony osobistej wydano odpowiednio: 120 i 67 opinii.

Blisko połowa opinii – 312 - została wydana przez Wojewódzki Inspektorat Inspekcji Handlowej w Gdańsku dla Izby Celnej w Gdyni, co spowodowane jest głównie lokalizacją i wzrostem aktywności przedsiębiorców sprowadzających wyroby drogą morską.

Wykres 6. Struktura wydanych opinii wg poszczególnych dyrektyw w 2009 r.

Źródło: opracowanie Departament Nadzoru Rynku UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

2.1.1.1. Wyniki kontroli w zakresie poszczególnych dyrektyw.

W 2009 r. Inspekcja Handlowa przeprowadziła 2 591 kontroli spełniania wymagań w obszarze systemu oceny zgodności, poddając ocenie 10 272 rodzajów wyrobów w zakresie następujących dyrektyw:

- 1) bezpieczeństwo zabawek (88/378),
- 2) sprzęt ochrony indywidualnej (89/686),
- 3) urządzeń spalających paliwa gazowe (90/396),
- 4) efektywności energetycznej chłodziarek, chłodziarko-zamrażarek i zamrażarek (96/57),
- 5) bezpieczeństwa maszyn (2006/42),
- 6) niskonapięciowa (2006/95),
- 7) prostych zbiorników ciśnieniowych (87/404, zmieniona 2009/105).

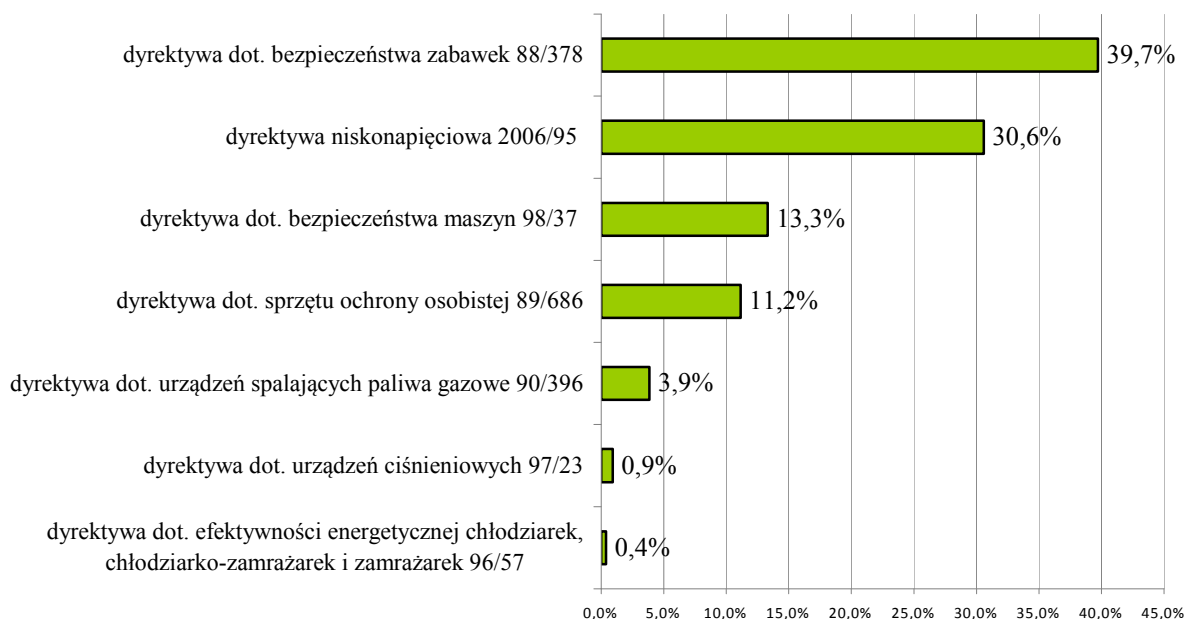
W zakresie poszczególnych dyrektyw skontrolowano następujące grupy wyrobów:

- Ad. 1) lalki i zabawki wypchane miękkie, zabawki aktywizujące, zabawki do pociągania i popychania, zabawki funkcjonalne, zabawki pociskowe, zabawki rozwijające

- Ad. 2) umiejętności, zabawki tematyczne,
 Ad. 3) kaski, rękawice, odzież, środki ochrony oczu, kolan, łokci i nadgarstków, kamizelki asekuracyjne i ratunkowe,
 Ad. 4) promienniki gazowe, kuchenki, podgrzewacze wody,
 Ad. 5) chłodziarki, chłodziarko-zamrażarki, zamrażarki,
 Ad. 6) elektronarzędzia, mini motory, quady,
 Ad. 7) sprzęt AGD i RTV, maszyny, sprzęt komputerowy i biurowy, ładowarki do telefonów i akumulatorów, listwy zasilające, oprawy oświetleniowe, lampki choinkowe i girlandy świetlne, żarówki; ponadto objęto kontrolą wyroby podlegające dodatkowo wymaganiom tej dyrektywy, tj. kotły grzewcze i wagi nieautomatyczne, stateczniki do oświetlenia fluorescencyjnego, a także wybrane maszyny, sprężarki agregatowe.

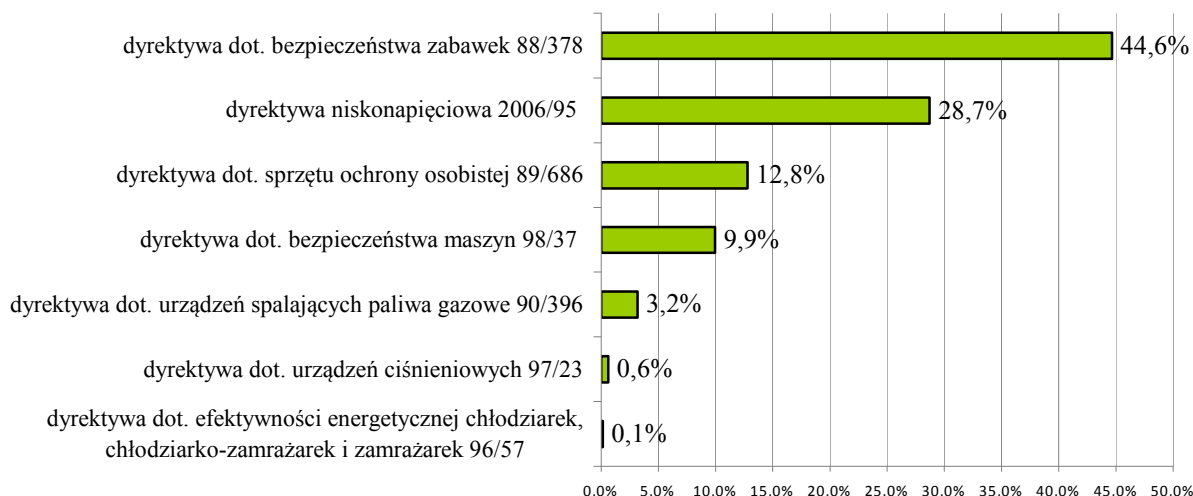
Strukturę kontroli z uwzględnieniem podziału na poszczególne dyrektywy oraz kategorie wyrobów przedstawiają poniższe wykresy:

Wykres 7. Struktura kontroli według poszczególnych dyrektyw w 2009 r.

Źródło: opracowanie Departament Nadzoru Rynku UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

Wykres 8. Struktura kontroli kategorii wyrobów w 2009 r.

Źródło: opracowanie Departament Nadzoru Rynku UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

2.1.1.2. Najczęściej kwestionowane wyroby

W 2009 r. Inspekcja Handlowa w wyrobach kontrolowanych na zgodność z przepisami systemu oceny zgodności stwierdziła 3 309 nieprawidłowości (o 19,4% mniej niż w 2008 roku), w tym:

- 1 575 w zakresie wymagań zasadniczych (o 30,1% mniej niż w 2008 roku),
- 478 w zakresie deklaracji zgodności (o 11,1% mniej niż w 2008 roku)
- 1 372 w pozostałych zakresach (o 4,6% mniej niż w 2008 roku).

Największą liczbę wyrobów niezgodnych z zasadniczymi wymaganiami dotyczącymi oznakowania, instrukcji, ostrzeżeń itp. stwierdzono w przypadku urządzeń spalających paliwa gazowe (101 wyroby - 63,9% skontrolowanych), maszyn (205 wyrobów - 53,9% skontrolowanych) oraz sprzętu ochrony osobistej (351 wyrobów - 51,4% skontrolowanych).

Największą liczbę wyrobów niezgodnych z zasadniczymi wymaganiami o charakterze konstrukcyjnym stwierdzono w przypadku sprzętu elektrycznego (119 wyroby - 14,8% skontrolowanych) i zabawek (143 wyroby - 11,5% skontrolowanych).

2.1.2. Kontrole w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów

W 2009 r. w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów Inspekcja Handlowa przeprowadziła 16 kontroli planowych, ujętych w Planie kontroli IH. Ponadto, z uwagi na znaczną liczbę notyfikacji w systemie RAPEX, dotyczących wykrywania barwników azowych w szalach i apaszkach, Prezes UOKiK podjął decyzję o dodatkowej kontroli tego asortymentu, którą przeprowadziły dwa wojewódzkie inspektoraty IH.

Kontrole planowe dotyczyły:

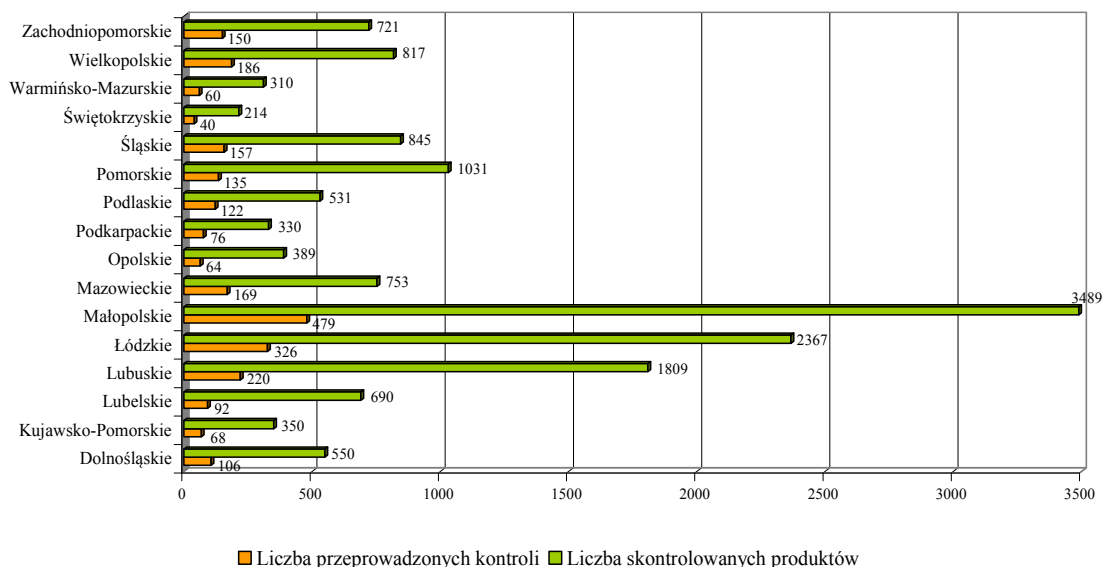
- sprzętu dla majsterkowiczów, niezmechanizowanych narzędzi prostych i ogrodniczych (młotki, siekiery, kilofy, wiertła, szczypce, wkrętaki, sekatory, piły ręczne, nieelektryczne wiertarki ręczne, wybijaki, klucze francuskie, nożyce do cięcia blach, urządzenia z mechanizmem sprężynowym, ręczne kosiarki),

- produktów włókienniczych (wyroby konfekcyjne przeznaczone dla dzieci i dorosłych, bielizna osobista, wyroby metrażowe oraz wyroby pończosznicze),
- artykułów i mebli dla dzieci (barierki bezpieczeństwa, chodziki, kojce mieszkaniowe, kołyski, leżaczki, łódeczka, nosidełka, wózki, bujaki, wysokie krzeselka do karmienia, szelki dla dzieci, smoczki do uspokajania, wyroby do mocowania smoczka),
- sprzętu sportowego (sprzęt rolkowy - wrotki, łyżworolki, deskorolki, hulajnogi; stacjonarny sprzęt treningowy - do treningu siłowego, bieżnie ruchome, trenażery wioślarskie, pedałowe symulatory chodu, rowery treningowe, symulatory wchodzenia na schody i pedałowe symulatory wspinania się, trenażery eliptyczne; rowery – miejskie i wycieczkowe, górskie, wyścigowe, dziecięce),
- mebli ogrodowych (w tym stoły, krzesła, leżaki, ławy, zestawy meblowe) oraz grilli i podpałek do grilli,
- mebli mieszkaniowych (meble do siedzenia, leżenia, stoły, regały),
- zapalniczek jednorazowych i wielokrotnego napełniania oraz zapalniczek gadżetów,
- urządzeń przeznaczonych do montowania na placach zabaw (huśtawki, zjeżdżalnie, karuzele),
- pistoletów i karabinów na napęd sprężynowy albo wyrzucających pociski przy pomocy sprężonego powietrza,
- wykonania decyzji Prezesa UOKiK (w ramach kontroli sprawdzono produkty z grup wskazanych powyżej: sprzęt do majsterkowania, wyroby włókiennicze, artykuły i meble dla dzieci, sprzęt sportowy, podpałkę, meble mieszkaniowe, a ponadto lampki olejowe i produkty imitujące żywność (świece)).

W toku kontroli pozaplanowych Inspekcja Handlowa sprawdzała bezpieczeństwo produktów należących do następujących kategorii:

- artykuły dla dzieci,
- wyroby włókiennicze,
- meble mieszkaniowe,
- meble ogrodowe i akcesoria,
- sprzęt sportowy i akcesoria,
- zapalniczki,
- obuwie,
- inne (m. in. linka holownicza, szczoteczki do zębów, świece i znicze, torebki, motorower, talerze, świece, odłącznik prądu od akumulatora, złączki, drabiny, ozdoby bożonarodzeniowe, taczka, artykuły dekoracyjne, parasole, kosze na zabawki, nakładki na palniki do kuchenek gazowych, plomby metalowe, markery paintbolowe, wyroby pirotechniczne, artykuły fotograficzne, haki, opakowanie na płyty).

Wykres 9. Liczba przeprowadzonych kontroli i liczba skontrolowanych produktów w 2009 r. w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów

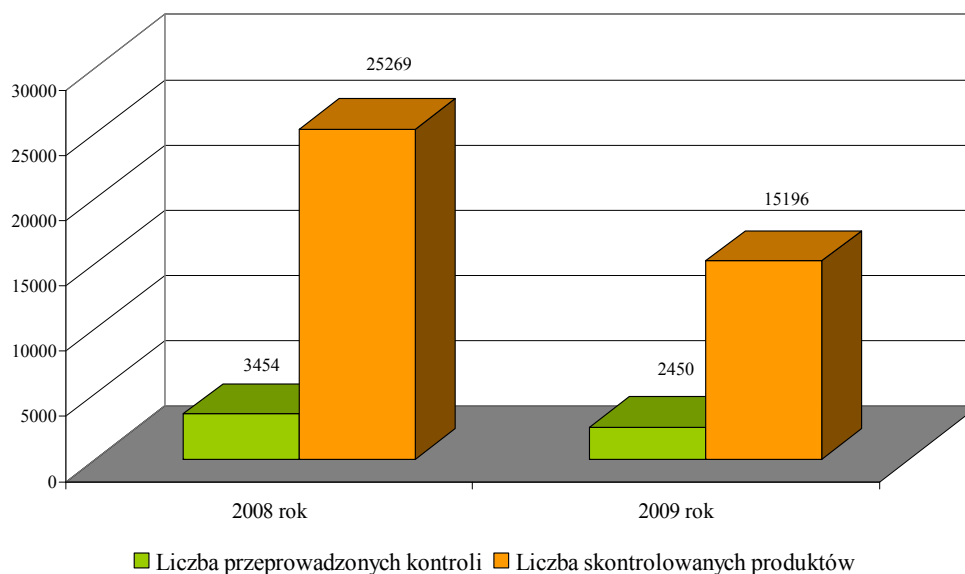

Źródło: opracowanie Departament Nadzoru Rynku UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

2.1.2.1. Porównanie struktury przedmiotowej i podmiotowej kontroli w roku ubiegłym do roku 2008

W 2009 r. kontrolą objęto 15 196 partii produktów (o 29,1% mniej niż w 2008 r.) w 2 450 podmiotach gospodarczych (o 39,9% mniej niż w 2008 r.).

Wykres 10. Porównanie liczby przeprowadzonych kontroli i skontrolowanych produktów w latach 2008 i 2009 w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów

Źródło: opracowanie Departament Nadzoru Rynku UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

W wyniku przeprowadzonej oceny, ze względu na stwierdzenie znacznego prawdopodobieństwa, że produkt nie jest bezpieczny, zakwestionowano produkty pochodzące ze 172 partii (24,2% mniej niż w roku ubiegłym), a w przypadku 2 135 partii produktów (13,5% ogółem zbadanych) kwestionowano brak lub niepełne oznaczenia dotyczące bezpiecznego użytkowania produktu albo informacji o zagrożeniach jakie produkt może stwarzać (42,7% mniej aniżeli w 2008 r.). W roku 2008 ze względu na niespełnianie ogólnych wymagań bezpieczeństwa zakwestionowano 227 partii produktów, a w 3 729 partiach produktów stwierdzono nieprawidłowości dotyczące braku lub niepełnego oznaczenia w odniesieniu do bezpieczeństwa stosowania produktu albo informacji o zagrożeniach jakie produkt może stwarzać.

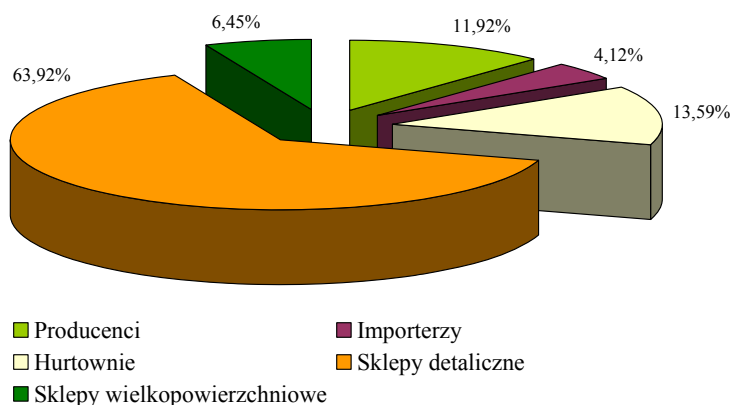
W związku z uchybieniami w oznakowaniu w zakresie ostrzeżeń i informacji odnoszących się do bezpiecznego użytkowania produktów wydano 15 decyzji na podstawie art. 19 ustawy o ogólnym bezpieczeństwie produktów, co stanowi 69,4% mniej w porównaniu do roku 2008, kiedy liczba ww. decyzji wynosiła 49.

2.1.2.2. Wyniki kontroli w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów

Kontrolami objęto:

- 292 producentów,
- 101 importerów,
- 333 hurtownie,
- 1 566 sklepy,
- 158 sklepów wielkopowierzchniowych.

Wykres 11. Struktura placówek objętych kontrolą

Źródło: opracowanie Departament Nadzoru Rynku UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

Spośród wyodrębnionych grup produktów skontrolowano:

- sprzęt dla majsterkowiczów, niezmechanizowane narzędzia proste i ogrodnicze – 474 partii,
- produkty włókiennicze – 8 209 partie,
- artykuły i meble dla dzieci – 637 partii,
- sprzęt sportowy – 454 partie,
- meble ogrodowe, grille i podpałki – 771 partii,
- meble mieszkaniowe – 921 partii,

- zapalniczki – 173 partie,
- urządzenia przeznaczone do montowania na placach zabaw – 116 partii,
- pistolety i karabiny pneumatyczne – 107 partii,
- obuwie – 2 359 partii,
- zabawki magnetyczne – 37 partii,
- produkty imitujące żywność (świece) – 3 partie,
- świece olejowe – 4 partie,
- inne – 931 partii.

W wyniku przeprowadzonej oceny, ze względu na stwierdzenie znacznego prawdopodobieństwa, że produkt nie jest bezpieczny, zakwestionowano produkty pochodzące z 172 partii. Były to m.in.:

- wyroby włókiennicze - ze względu na zastosowane sznurków ściągających przy kapturach (konfekcja dla dzieci), z powodu zawyżonej zawartości wolnego lub uwalniającego się formaldehydu przekraczającej dopuszczalne wartości oraz występowania zabronionych metali ciężkich: ołowiu, kadmu, niklu (konfekcja dla dzieci i dorosłych, wyrób metrażowy przeznaczony na odzież), odpadające małe elementy ozdobne (wyroby pończosznice dla dzieci),
- zapalniczki - z uwagi na brak zabezpieczeń przed uruchomieniem przez dzieci i posiadanie cech, np. zawieszek, efektów wizualnych, kształtu, które mogą być atrakcyjne dla dzieci (tzw. zapalniczki-gadżety),
- artykuły dla dzieci - ze względu na zastosowane rozwiązania konstrukcyjne,
- urządzenia do montowania na placach zabaw - z powodu wad konstrukcyjnych i wad wykończenia,
- narzędzia do majsterkowania - z uwagi na nieodpowiednią wytrzymałość, nieprawidłowe umocowanie i wady wykończeniowe,
- meble ogrodowe, grille i podpałki - ze względu na niedopuszczalne wady drewna i wady wykonania (meble), brak stabilności (grille) oraz zaniżoną temperaturę zapłonu i niewłaściwe umocowanie dozownika (podpałki),
- meble mieszkaniowe - ze względu na wady konstrukcyjne i wykończeniowe,
- sprzęt sportowy – z powodu wad w konstrukcjach.

Kontrola dotycząca wykonania decyzji Prezesa UOKiK została przeprowadzona po raz pierwszy przez Inspekcję Handlową i odbyła się w IV kwartale 2009 r. Miała ona na celu sprawdzenie czy przedsiębiorcy, których produkty zostały umieszczone w prowadzonym przez organ nadzoru rejestrze produktów niebezpiecznych w latach 2007-2009 wywiązali się z obowiązków, które nałożył na nich Prezes UOKiK na drodze wydanych decyzji, tj. czy wycofali z rynku produkty niebezpieczne, zaprzestali wprowadzania na rynek takich produktów, wyeliminowali stwarzane przez nie zagrożenia. Powyższe decyzje kwestionowały bezpieczeństwo produktów z następujących grup: artykułów i mebli dla dzieci (łóżeczko, kołyska, chodzik, krzeselko do karmienia, łańcuszek do mocowania smoczka, chusta do noszenia dzieci), grilla, narzędzi do majsterkowania (toporek, kilof), wyrobów włókienniczych (odzież dla dzieci i dorosłych, skarpetki dziecięce), mebli mieszkaniowych (meblościanki, zestawy, sofa), podpałek do grilli, zapalniczek, sprzętu sportowego (rowery dziecięce, bieżnia, rowerek eliptyczny), pistoletu pneumatycznego na pociski śrutowe, a także lampek olejowych oraz imitacji, tj. produktów, które stwarzają zagrożenie dla konsumentów przez to, że ich wygląd wskazuje na inne niż rzeczywiste przeznaczenie (świece w kształcie babeczek z owocami, kremy pod prysznic przypominające jogurty owocowe, zestaw świec imitujący bombonierkę z czekoladkami). Program kontroli wykonania decyzji Prezesa UOKiK w odniesieniu do

produktów umieszczonych w rejestrze produktów niebezpiecznych zakładał skontrolowanie 31 przedsiębiorców, u których w toku wcześniejszych kontroli zakwestionowano łącznie 55 partii produktów. Realizując ww. program kontroli sprawdzeniu poddano 37 partii produktów (wliczone do łącznej liczby produktów poddanych kontroli w 2009 r.) u 33 przedsiębiorców. Grupy produktów objęte omawianą kontrolą to:

- sprzęt do majsterkowania – 2 partie,
- produkty włókiennicze – 16 partii,
- artykuły i meble dla dzieci – 5 partii,
- sprzęt sportowy - 3 partie,
- świece olejowe – 4 partie,
- podpałki – 1 partia,
- imitacje – świece imitujące żywność – 3 partie,
- meble mieszkaniowe – 3 partie.

2.1.2.3. Współpraca z organami celnymi.

Jeśli organ celny w toku kontroli produktów, które mają być objęte procedurą dopuszczenia do obrotu poweźmie podejrzenie o możliwości niespełniania wymagań bezpieczeństwa przez produkt, występuje do Inspekcji Handlowej lub innego organu kontroli o wydanie opinii. W 2009 r. organy celne wystąpiły do IH z 63 wnioskami o wydanie opinii. W ich wyniku, w 5 przypadkach Inspekcja Handlowa uznała, że kontrolowane produkty są bezpieczne, natomiast w 57 pozostałych przypadkach opinie były negatywne. W porównaniu do roku 2008 nastąpił wzrost liczby wniosków (z 50, z czego w 48 przypadkach uznano wówczas, że produkty nie są bezpieczne, a w dwóch – bezpieczne).

2.2. Jakość paliw

Rok 2009 był kolejnym, piątym rokiem funkcjonowania systemu monitorowania i kontrolowania jakości paliw. Podstawę prawną systemu stanowiła ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (Dz. U. Nr 169, poz. 1200 ze zm.).

Kontroli podlegały wszystkie dostępne na rynku gatunki paliw (benzyny bezołowiowe RON 98 i 95, olej napędowy, biopaliwa ciekłe, gaz skroplony (LPG), lekki olej opałowy – w zakresie zawartości siarki) oraz cały łańcuch dystrybucyjny (oprócz stacji paliw i hurtowni, obejmuje również kontrolę jakości paliw u producentów, podmiotów magazynujących paliwa, a także będących w transporcie samochodowym i kolejowym na wniosek i przy udziale policji).

Zasadniczymi celami realizowanej w roku 2009 przez Inspekcję Handlową kontroli jakości paliw były:

- eliminowanie z obrotu paliw niespełniających wymagań jakościowych,
- monitorowanie pod względem statystycznym jakości paliw ciekłych i biopaliw ciekłych wprowadzonych do obrotu (tzw. część europejska systemu),
- zebranie danych potrzebnych do sporządzenia rocznych raportów przekazywanych Radzie Ministrów oraz Komisji Europejskiej.

W związku z powyższym kontrola prowadzona była w dwóch zakresach:

- w ramach części europejskiej systemu monitorowania jakości paliw w celu sporządzenia raportu dla Komisji Europejskiej,
- w ramach pozostałych kontroli, w celu przeciwdziałania wprowadzaniu do obrotu paliw niespełniających określonych wymagań jakościowych.

2.2.1. Kontrola jakości paliw ciekłych

W okresie od stycznia do grudnia 2009 r. kontrola jakości paliw ciekłych objęła swoim zasięgiem stacje paliw i hurtownie zlokalizowane na terenie wszystkich województw. Łącznie skontrolowano 1 521 stacji oraz 90 hurtowni posiadających zbiorniki stacjonarne (w tym bazy paliwowe producentów paliw i magazynujących paliwa), pobierając do analiz laboratoryjnych łącznie 2 263 próbki paliw, z czego:

- w tzw. części europejskiej systemu, skontrolowano 747 stacji paliw pobierając 747 próbek (olej napędowy - 320, benzyny - 427),
- w ramach pozostałych kontroli, skontrolowano 774 stacje paliw oraz 90 hurtowni pobierając ogółem 1 516 próbek paliw (olej napędowy - 796, benzyny - 720), z tego 1 394 na stacjach paliw i 122 w hurtowniach dysponujących zbiornikami stacjonarnymi.

Ocena poddanych analizom laboratoryjnym próbek paliw ciekłych przeprowadzana była w odniesieniu do wymagań jakościowych określonych w rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 9 grudnia 2008 r. w sprawie wymagań jakościowych dla paliw ciekłych (Dz. U. Nr 221, poz. 1441).

Wśród kwestionowanych próbek paliw stwierdzono, że:

- w systemie europejskim 23 próbki nie spełniały obowiązujących wymogów rozporządzenia, co stanowi 3,08% zbadanych,
- w ramach pozostałych kontroli wymogów tych nie spełniało:
 - 68 próbek ze stacji paliw, co stanowi 4,88%,
 - 4 próbki pobrane w hurtowniach, tj. 3,28%.

Na podstawie otrzymanych raportów z wynikami badań, przeprowadzonych przez akredytowane laboratoria, należy stwierdzić, że ogółem 95 zbadane próbki paliw (tj. 4,20% zbadanych) nie spełniały wymagań jakościowych określonych w ww. akcie prawnym. Dotyczyło to 64 próbek oleju napędowego (5,7%) i 31 próbek benzyny (2,7% zbadanych).

W trakcie pozostałych kontroli stwierdzono, że:

- wśród stacji skontrolowanych na podstawie skarg, badania wykazały, że w 7,3% stacji sprzedawano paliwo nieodpowiadające wymaganiom rozporządzenia,
- wśród stacji, na które w roku ubiegłym napłynęły skargi, a przeprowadzona wówczas kontrola nie potwierdziła sprzedaży paliwa niewłaściwej jakości badania wykazały, że 6,3% stacji sprzedawało paliwo niespełniające wymagań jakościowych,
- wśród stacji oferujących paliwo niespełniające wymagań jakościowych w poprzednich okresach, badania laboratoryjne wykazały, że w okresie objętym kontrolą 13,2% stacji sprzedawało paliwo niespełniające wymagań jakościowych.

Ponadto, w omawianym okresie, na wniosek Policji, skontrolowano jedną autocysternę, z której pobrano próbkę oleju napędowego. Próbka ta spełniała wymagania jakościowe.

W kwestionowanych próbkach, podobnie jak w latach 2007 i 2008, stwierdzano zdecydowanie więcej przypadków, w których wymagań nie spełniał tylko jeden parametr. Dotyczyło to ponad 85% próbek, w tym 95% próbek oleju napędowego i 67,7% próbek benzyn. W pozostałych przypadkach stwierdzano niezgodność z wymaganiami rozporządzenia kilku parametrów jakościowych.

Biorąc pod uwagę wyniki uzyskane w roku 2009 należy zauważyć, że:

- w dalszym ciągu wśród kwestionowanych próbek paliw ciekłych zdecydowanie dominują próbki oleju napędowego (podobnie jak w latach 2004-2006; jedynie w roku 2007 nieznacznie dominowały próbki benzyn),
- utrzymuje się na niższym (podobnie, jak w latach 2007 – 2008), w porównaniu z latami 2004 – 2006, poziomie liczba próbek kwestionowanych z uwagi na

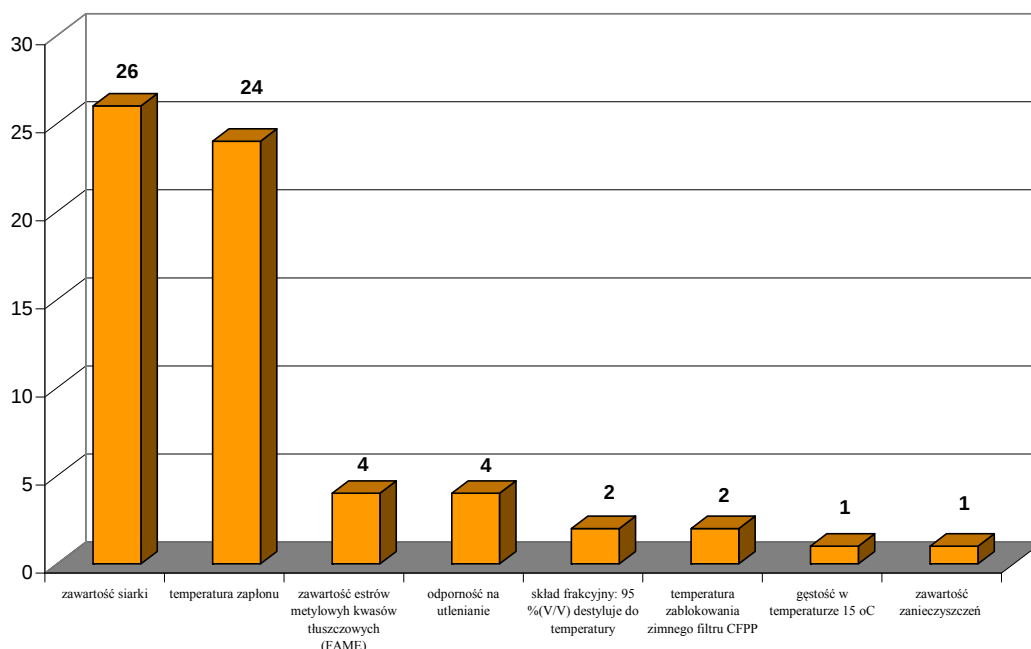
przekroczoną zawartość siarki, tak w oleju napędowym, jak również w benzynach. Podobnie jak w latach 2007 – 2008 przypadki kwestionowania zawartości siarki nie były już tak liczne i zdecydowanie dominujące, jak w latach 2004 – 2006. W roku 2009 zarejestrowano 32 tego rodzaju nieprawidłowości (26 w oleju napędowym i 6 w benzynach). Stwierdzone przekroczenia zawartości siarki wahały się od 11,6 do >500 mg/kg przy normie max. 10 mg/kg (2005 - 5429 mg/kg, rok 2006 – 8288 mg/kg, rok 2007 – 1418 mg/kg, rok 2008 – 833 mg/kg przy normie max. 50 mg/kg),

- w porównaniu do lat ubiegłych nastąpił zdecydowany spadek zawartości siarki w próbkach paliw ciekłych (prawie 93% próbek oleju napędowego oraz niemal 94% próbek benzyn zawierało poniżej 10 mg/kg),
- kolejny rok z rzędu dał się zauważyć wyraźny wzrost ilości biokomponentów zawartych w paliwach ciekłych:
 - w oleju – estrów metylowych kwasów tłuszczowych (w 87% próbek oleju napędowego zbadanych w tym zakresie zawartość FAME była wyższa niż 1,7%(V/V) i dochodziła do 5,5%; niemal 84% próbek oleju zawierało od 3-5,5%(V/V) FAME),
 - w benzynach – etanolu i eterów (prawie 65% próbek benzyn zbadanych w tym zakresie zawierało od 1,7 do 5,3%(V/V) etanolu oraz od 1,7 do 15,3%(V/V) eterów).

W omawianym okresie wśród kwestionowanych parametrów w oleju napędowym zdecydowanie dominowała temperatura zapłonu. Natomiast w benzynach, najczęściej kwestionowanym parametrem były destylacja i badawcza liczba oktanowa (RON).

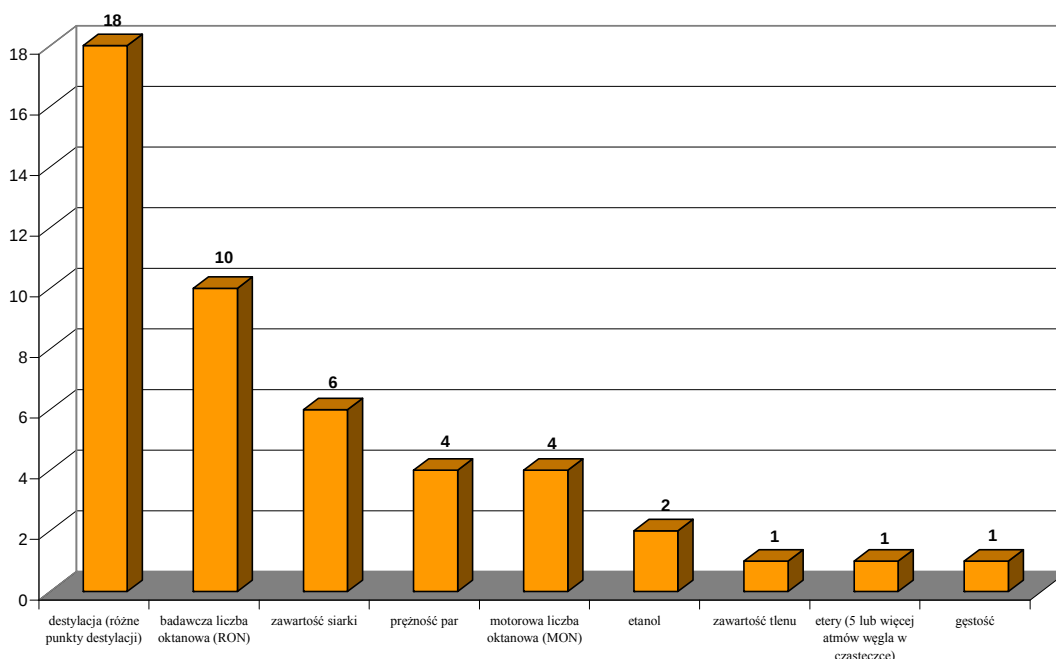
Zamieszczone poniżej wykresy obrazują najczęściej kwestionowane parametry jakościowe na stacjach paliw w trakcie kontroli przeprowadzonej w 2009 r.:

Wykres 12. Liczba przekroczeń w poszczególnych parametrach w oleju napędowym

Źródło: opracowanie Departament Inspekcji Handlowej UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

Wykres 13. Liczba przekroczeń w poszczególnych parametrach w benzynach

Źródło: opracowanie Departament Inspekcji Handlowej UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

2.2.2. Kontrola jakości gazu skroplonego LPG

W roku 2009 kontrola jakości oferowanego gazu LPG na stacjach paliw i w hurtowniach objęła swoim zasięgiem wszystkie województwa. Skontrolowano łącznie 841 stacje oferujące gaz LPG i 6 hurtowni pobierając ogółem 847 próbek gazu do analiz laboratoryjnych, w tym 841 na stacjach i 6 w hurtowniach.

W trakcie kontroli stacji paliw oferujących gaz skroplony (LPG), które zostały wylosowane przez Prezesa UOKiK stwierdzono, że:

- 5 próbek gazu skroplonego (LPG) nie spełniało obowiązujących wymagań jakościowych, co stanowi 0,78%.

W trakcie pozostałych kontroli stacji paliw oferujących gaz LPG, które zostały wybrane na podstawie skarg kierowców, informacji z Policji i negatywnych wyników poprzednich kontroli stwierdzono, że:

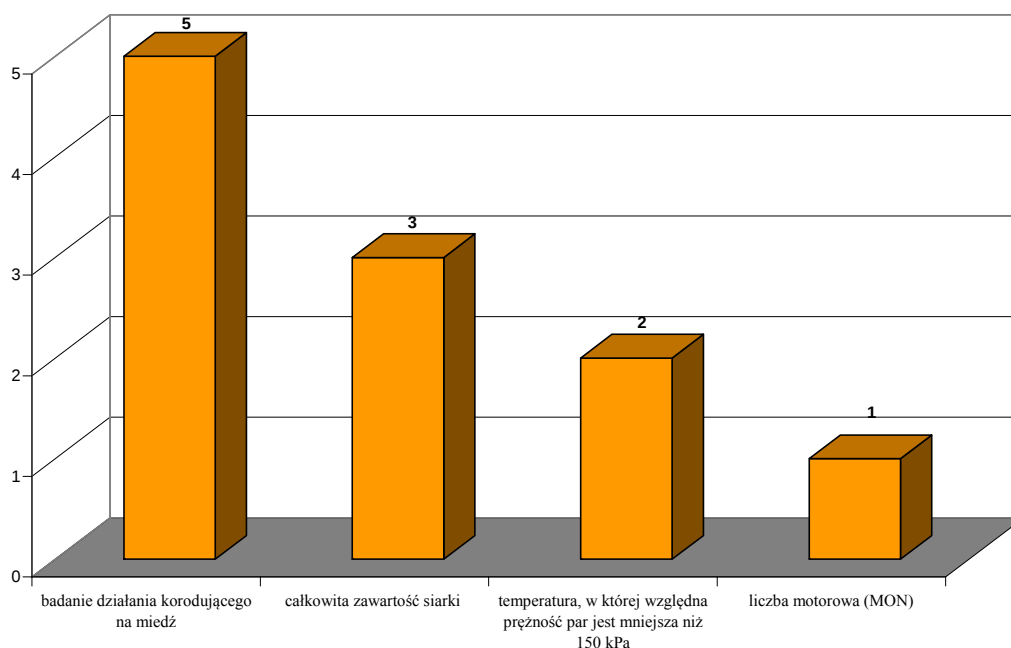
- 5 próbek gazu LPG nie spełniało wymagań jakościowych, co stanowi 2,55%.

W trakcie kontroli hurtowni paliw:

- wszystkie zbadane próbki gazu LPG spełniały wymagania jakościowe.

W trakcie kontroli stacji oferujących gaz LPG w toku badań wykonanych w akredytowanych laboratoriach kwestionowano parametry przedstawione na poniższym wykresie.

Wykres 14. Liczba przekroczeń w poszczególnych parametrach w gazie skroplonym (LPG)

Źródło: opracowanie Departament Inspekcji Handlowej UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

2.2.3. Kontrola jakości biopaliw ciekłych

W roku 2009 kontrola jakości biopaliw ciekłych prowadzona była na terenie całego kraju. Próbkę biopaliw, m. in. z uwagi na brak tego rodzaju paliwa w ofercie bądź likwidację prowadzonej działalności, zostały pobrane na terenie dziewięciu województw (tj. kujawsko – pomorskiego, lubelskiego, łódzkiego, małopolskiego, opolskiego, pomorskiego, śląskiego, wielkopolskiego, zachodniopomorskiego), w których skontrolowano 9 stacji i 9 hurtowni oferujących ten rodzaj paliwa. Do badań laboratoryjnych pobrano 18 próbek biopaliw ciekłych, w tym 11 próbek estrów stanowiących samoistne paliwo (B-100) oraz 7 próbek oleju napędowego zawierającego 20% estrów (B-20).

W wyniku przeprowadzonych badań laboratoryjnych stwierdzono, że 6 próbek biopaliw ciekłych (2 próbki B-20 i 4 próbki B-100) nie spełniało wymagań jakościowych określonych w rozporządzeniu Ministra Gospodarki z 22 stycznia 2009 roku w sprawie wymagań jakościowych dla biopaliw ciekłych (Dz. U. Nr 18, poz. 98), co stanowi 33,3% zbadanych.

W próbkach oleju napędowego zawierającego 20% estrów kwestionowano następujące parametry:

- zawartość FAME,
- temperatura zapłonu.

Natomiast w próbkach estrów stanowiących samoistne paliwo kwestionowano parametry:

- temperatura zapłonu,
- zawartość metali grupy II (Ca + Mg),
- zawartość fosforu,
- zawartość siarki.

2.2.4. Kontrola lekkiego oleju opałowego w zakresie zawartości siarki

W okresie od stycznia do grudnia 2009 roku kontrola jakości lekkiego oleju opałowego prowadzona była na terenie całego kraju. Próbkę tego rodzaju paliwa, m. in. z uwagi na brak lekkiego oleju opałowego w ofercie bądź likwidację prowadzonej działalności, zostały pobrane na terenie siedmiu województw (tj. dolnośląskiego, kujawsko – pomorskiego, lubuskiego, podlaskiego, pomorskiego, śląskiego, wielkopolskiego), w których skontrolowano 10 podmiotów oferujących ten rodzaj paliwa, pobierając do badań 10 próbek lekkiego oleju opałowego.

W wyniku przeprowadzonych badań laboratoryjnych stwierdzono, że wszystkie zbadane próbki spełniały wymagania jakościowe określone w rozporządzeniu Ministra Gospodarki z 4 stycznia 2007 roku w sprawie wymagań jakościowych dotyczących zawartości siarki dla olejów oraz rodzajów instalacji i warunków, w których będą stosowane ciężkie oleje opałowe (Dz. U. Nr 4, poz. 30).

2.3. Produkty pozostałe i usługi

2.3.1. Kontrola artykułów nieżywnościowych i usług

Działania Inspekcji Handlowej w 2009 r. w tym obszarze dotyczyły kontroli:

- produktów w zakresie:
 - spełniania wymagań określonych w przepisach prawa, jak również w szczegółowej charakterystyce jakościowej określonej przez producentów lub innych dokumentach odniesienia,
 - prawidłowości oznakowania – tj. sprawdzanie jego zgodności z wymaganiami określonymi w przepisach prawa, a także ujawnianie i eliminowanie oznaczeń wprowadzających konsumentów w błąd;
- usług w zakresie jakości i rzetelności świadczenia przez usługodawcę;
- przedsiębiorców w zakresie zgodności ich działalności z obowiązującymi przepisami prawa.

Inspekcja Handlowa, w ramach posiadanych kompetencji, sprawdzała przestrzeganie przez przedsiębiorców następujących przepisów:

2.3.1.1. W zakresie ustawy z dnia 30 marca 2001 r. o kosmetykach (Dz. U. Nr 42, poz. 473 ze zm.)

Inspekcja Handlowa sprawuje nadzór nad przestrzeganiem przepisów ustawy o kosmetykach w zakresie znakowania, zafałszowań i prawidłowości obrotu. W związku z systematycznymi kontrolami kosmetyków w latach ubiegłych, a także z ich wynikami, w 2009 r. przeprowadzono jedną kontrolę planową tych produktów.

Skontrolowano 299 podmioty, w których sprawdzono 2 353 partii różnego rodzaju kosmetyków przeznaczonych dla dzieci.

Kontrolą prawidłowości oznakowania objęto 1 941 partii kosmetyków, kwestionując 7,3% (w 2008 r. – 14,4 %). Stwierdzone nieprawidłowości należy zaliczyć do mało istotnych z punktu widzenia konsumenta, bowiem kwestionowano brak danych producenta na opakowaniu jednostkowym produktów, brak lub użycie niewłaściwego zwrotu poprzedzającego termin trwałości czy podanie nazw składników niezgodnie z nazewnictwem INCI albo podanie

niepełnych nazw składników. Sprawdzając oznakowanie zwracano także uwagę na wykaz składników, oceniając czy kosmetyk zawiera substancje niedozwolone do stosowania. W toku kontroli sprawdzono również przestrzeganie deklarowanych na opakowaniach jednostkowych terminów trwałości. W 5 przypadkach inspektorzy stwierdzili na opakowaniach kosmetyków dla dzieci oznaczenie znakiem CE, które jeszcze w toku kontroli zostały wycofane ze sprzedaży. Wymagania dyrektyw nowego podejścia nie obejmują kosmetyków, a tym samym oznakowanie ich znakiem CE należy uznać za nieprawidłowe.

2.3.1.2. W zakresie ustawy z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009, Nr 152 poz. 1222)

Inspekcja Handlowa zgodnie z ustawą z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych jest upoważniona do przeprowadzania kontroli chemikaliów w zakresie oznakowania, opakowania i obrotu.

W związku z powyższym w 2009 r. w zakresie substancji i preparatów chemicznych przeprowadzono ogólnie 336 kontroli, w toku których sprawdzono 2 160 partii wyrobów (w 2008 roku przeprowadzono 334 kontrole, poddając ocenie 2 805 partie wyrobów). Kontrole prowadzone były w zakresie prawidłowości i kompletności oznakowania opakowań jednostkowych substancji niebezpiecznych i preparatów niebezpiecznych znajdujących się w obrocie detalicznym i hurtowym.

Ustalone nieprawidłowości dotyczyły braku następujących informacji na etykiecie:

- nazwy chemicznej substancji niebezpiecznej obecnej w preparacie,
- znaku ostrzegawczego lub jego słownego opisu,
- numeru telefonu producenta / dystrybutora,
- znaku ostrzegawczego lub jego słownego opisu,
- zwrotów „S” (określających warunki bezpiecznego stosowania) i „R” (wskazujących rodzaj zagrożenia).

Stwierdzano również, iż na opakowaniach znajdowały się zwroty „S” i „R” o innym brzmieniu niż to określono w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie kryteriów i sposobu klasyfikacji substancji i preparatów chemicznych (Dz. U. z 2003 r. Nr 171, poz. 1666 ze zm.).

Kwestionowano również wielkość znaków ostrzegawczych.

Ponadto w toku kontroli prawidłowości oznakowania sprawdzano, czy opakowania jednostkowe określonych preparatów posiadały zamknięcia utrudniające otwarcie je przez dzieci (dotyczy to substancji i preparatów bardzo toksycznych, toksycznych lub żrących lub zawierających co najmniej 3% metanolu lub co najmniej 1% dichlorometanolu jak również sklasyfikowanych jako szkodliwe ze zwrotem R65 „działa szkodliwie, może powodować uszkodzenie płuc w przypadku połknięcia” oraz czy zaopatrzone były w wyczuwalne dotykiem ostrzeżenie o niebezpieczeństwie (dotyczy to substancji i preparatów bardzo toksycznych, toksycznych, żrących, szkodliwych, skrajnie łatwopalnych lub wysoce łatwopalnych). W wyniku podjętych działań w powyższym zakresie zakwestionowano 5 partii wyrobów, które nie posiadały zamknięcia utrudniającego otwarcie ich przez dzieci.

2.3.1.3. W zakresie ustawy z dnia 13 września 2002 r. o produktach biobójczych (Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 252, tekst jednolity)

W 2009 r. przeprowadzono 53 kontrole produktów biobójczych. Spośród 153 partii badanych ze względu na nieprawidłowości w oznakowaniu zakwestionowano 22,8% partii

(w 2008 r. – 19%). Najczęściej kwestionowano brak na opakowaniach jednostkowych następujących informacji dotyczących:

- okresu od zastosowania produktu do uzyskania skutku biobójczego, okresu między kolejnymi zastosowaniami, okresu między zastosowaniem produktu a użytkowaniem obiektu poddanego jego działaniu lub wstępu ludzi albo zwierząt na teren, gdzie produkt był stosowany,
- bezpośrednich i pośrednich skutków stosowania oraz wskazówek odnośnie udzielania pierwszej pomocy w razie zatrucia lub uczulenia,
- tożsamości niektórych substancji czynnych i ich stężeń,
- numeru pozwolenia, pozwolenia tymczasowego bądź numeru wpisu do rejestru,
- postaci produktu,
- odpowiedniego czyszczenia sprzętu służącego do wykonywania zabiegów, szczególnych środków ostrożności jakie należy zachować bezpiecznego czasie przechowywania bezpiecznego transportu,
- zaleceń bezpiecznego postępowania z odpadami produktu i opakowaniem.

2.3.1.4. W zakresie usług

Podobnie jak w latach ubiegłych Inspekcja Handlowa prowadziła kontrole usług. W 2008 r. ogółem przeprowadzono 1 057 kontroli usług, w toku których w prawie 44,8% placówek stwierdzono różnego rodzaju nieprawidłowości. Kontrolami objęto przedsiębiorców świadczących usługi m.in.:

- obrotu nieruchomościami,
- organizacji kąpielisk i wypożyczania sprzętu sportowego,
- napraw samochodów i montażu instalacji gazowych,
- sprzedaży produktów przez internet.

Przeprowadzona kontrola przedsiębiorców świadczących usługi w zakresie pośrednictwa w obrocie nieruchomościami wykazała nieprawidłowości w przypadku 37% kontrolowanych (kontrolą objęto 162 przedsiębiorców, stwierdzając u 60 z nich nieprawidłowości), głównie ze względu na:

- realizowanie zawartych z klientami umów pośrednictwa przez osoby nie posiadające uprawnień (licencji zawodowej pośrednika),
- niezamieszczanie w treści zawieranych umów pośrednictwa w obrocie nieruchomościami imienia i nazwiska pośrednika odpowiedzialnego za wykonanie umowy, numeru jego licencji, a także oświadczenia o posiadanym ubezpieczeniu od odpowiedzialności cywilnej,
- brak obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu wykonywania czynności pośrednictwa w obrocie nieruchomościami,
- niewidocznienie cenników na oferowane usługi.

W ramach kontroli przedsiębiorców świadczących usługi w zakresie organizacji kąpielisk i wypożyczania sprzętu sportowego objęto kontrolą 128 przedsiębiorców. Różnego rodzaju nieprawidłowości stwierdzono u 52 z nich (40,6% wszystkich skontrolowanych). Do najczęstszych należało:

- nieprawidłowości w uwidocznionych dla konsumentów regulaminach dotyczących zasad wypożyczania sprzętu pływającego oraz korzystania ze strzeżonych kąpielisk.
- brak pełnego wyposażenia ratowników w sprzęt ratunkowy i medyczny,
- brak wymaganych prawem znaków informacyjnych i ostrzegawczych na plażach i pomostach,
- niewłaściwy stan techniczny sprzętu pływającego,

- niewłaściwy stan techniczny pomostów,
- brak cenników na świadczone usługi,
- naruszanie wymogów prawa w zakresie rejestracji w organie ewidencji działalności gospodarczej.

Biorąc pod uwagę wzmożony popyt na usługi napraw samochodów oraz sygnalizowane przez konsumentów nieprawidłowości, Inspekcja Handlowa w 2009 r. przeprowadziła kolejną kontrolę przedsiębiorców świadczących usługi w zakresie napraw samochodowych i montażu instalacji gazowych.

Kontrolą objęto 79 przedsiębiorców świadczących usługi napraw samochodów. Nieprawidłowości stwierdzono w 42 kontrolowanych zakładach usługowych, co stanowiło 53,2% skontrolowanych. Inspektorzy najczęściej kwestionowali wydawane karty gwarancyjne z uwagi na niepodawanie wszystkich wymaganych przepisami informacji, niewłaściwe oznakowanie produktów oferowanych do sprzedaży konsumentom oraz nieprawidłowości związane z uwidacznianiem cenników. Stwierdzono również niewielki odsetek nieprawidłowości mogących mieć bezpośredni wpływ na bezpieczeństwo użytkowników, tj: świadczenie usługi montażu instalacji gazowej przez przedsiębiorców nieposiadających świadectwa homologacji sposobu montażu instalacji przystosowującej dany typ pojazdu do zasilania gazem, jak również jakichkolwiek umów z przedsiębiorcami posiadającymi taką homologację, brak na wyposażeniu warsztatów przyrządu diagnostycznego do sprawdzania szczelności zamontowanej instalacji gazowej, brak aktualnego świadectwa legalizacji lub legalizacji ponownej dla wieloskładnikowego analizatora spalin będącego na wyposażeniu warsztatów dokonujących montażu instalacji gazowej.

W toku kontroli przedsiębiorców świadczących usługi w zakresie sprzedaży produktów przez internet oraz oferowanych produktów skontrolowano 126 sklepów internetowych. W przypadkach, gdy przedsiębiorcy posiadali oferowane do sprzedaży wyroby, przeprowadzono także kontrolę produktów oferowanych do sprzedaży. Różnego rodzaju nieprawidłowości stwierdzono w 105 sklepach internetowych, tj. w 83,3% wszystkich skontrolowanych. Do najczęstszych uchybień, należało niezamieszczanie informacji o organie, który zarejestrował działalność gospodarczą przedsiębiorcy i numerze, pod którym przedsiębiorca został zarejestrowany. Na stronach internetowych 69% skontrolowanych sklepów nie było pełnej informacji wymaganej przepisami lub też zamieszczone dane były niewłaściwe. Ponadto stwierdzono niewielki odsetek nieprawidłowości mogących mieć bezpośredni wpływ na bezpieczeństwo użytkownika. Niezgodności te dotyczyły przede wszystkim nieprawidłowo sporządzonych instrukcji i ostrzeżeń oraz oznakowania, możliwych do wyeliminowania przez kontrolowanych przedsiębiorców w ramach działań dobrowolnych.

2.3.2. Kontrola artykułów rolno-spożywczych i usług gastronomicznych

Strategicznym celem działań Inspekcji Handlowej w obszarze artykułów rolno – spożywczych w 2009 r. było ujawnianie nieuczciwych praktyk handlowych godzących w interesy konsumentów, egzekwowanie przestrzegania przepisów krajowych i unijnych w zakresie jakości handlowej w tym zafalszowań (a także w ograniczonym zakresie bezpieczeństwa) i oznakowania produktów oraz przepisów regulujących obrót.

Przy wyborze tematów kontroli na 2009 r. kierowano się następującymi kryteriami:

- nieprawidłowościami stwierdzonymi w poprzednich kontrolach,
- udziałem danego produktu w wydatkach polskich gospodarstw domowych,
- nałożonym na Inspekcję Handlową obowiązkiem nadzoru nad przestrzeganiem przepisów regulujących niektóre obszary rynku (m.in. w przypadku oliwy z oliwek, produktów rolnictwa ekologicznego i żywności regionalnej zarejestrowanej przez Unię Europejską),

- skargami konsumentów napływającymi do Inspekcji Handlowej.

W swoich działaniach Inspekcja Handlowa ściśle współpracowała z Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno – Spożywczych przez wzajemne informowanie się o wynikach kontroli i podejmowanie wspólnych działań w celu eliminowania zafałszowań produktów, organami nadzoru sanitarnego i weterynaryjnego.

2.3.2.1. Ogólne wyniki kontroli

W 2009 r. w ramach kontroli planowych zrealizowano 19 tematów kontrolnych o charakterze ogólnokrajowym obejmując nimi następujące grupy produktów:

- produkty żywnościowe: ryby i przetwory rybne; mięso i przetwory mięsne; mleko i przetwory mleczne w tym masło; soki i napoje bezalkoholowe oraz wody mineralne i źródlane; pieczywo i ciasta o przedłużonej trwałości oraz bułkę tartą; wyroby czekoladowe i w polewie czekoladowej; miód; oliwę z oliwek; wyroby winiarskie; kawę naturalną i jej ekstrakty oraz herbatę; przetwory owocowe i warzywne; przyprawy; sosy, majonezy, ketchupy i musztardy;
- usługi gastronomiczne: placówki gastronomiczne typu fast food; placówki gastronomiczne oferujące potrawy kuchni egzotycznych; usługi gastronomiczne w rejonach o nasilonym ruchu turystycznym w sezonie letniego wypoczynku; placówki detaliczne i gastronomiczne funkcjonujące na terenie szkół i uczelni;
- inne zagadnienia: kontrola prawidłowości stosowanych promocji przez sieci handlowe; wyroby alkoholowe i tytoniowe podlegające obowiązkowi oznakowania znakami skarbowymi akcyzy.

Ponadto, na wniosek Najwyższej Izby Kontroli, przeprowadzono kontrole produktów rolnictwa ekologicznego na terenie ośmiu województw oraz we wszystkich województwach na wniosek Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi kontrole prawidłowości stosowania chronionej nazwy geograficznej „Rogal świętomarciński”.

Przeprowadzono także szereg innych kontroli wynikających z bieżących potrzeb: dodatkowe kontrole masła i oliwy z oliwek w zakresie ujawniania zafałszowań, kontrole prawidłowości uwidaczniania i wyliczania cen jednostkowych na targowiskach, kontrole przestrzegania przepisów ustawy o ochronie zwierząt podczas przedświątecznej sprzedaży ryb.

Poza wyżej wymienionymi kontrolami, w zależności od skarg konsumenckich oraz negatywnych zjawisk występujących na rynkach lokalnych, w oparciu o tematy własne wojewódzkich inspektoratów Inspekcji Handlowej kontrolowano: przetwory zbożowe, drób i przetwory drobiowe, wyroby garmażeryjne, wyroby cukiernicze i koncentraty spożywcze.

W 2009 r. przeprowadzono łącznie 8 914 kontroli (w 2008 r. 8 598) u przedsiębiorców prowadzących działalność handlową i gastronomiczną, w tym:

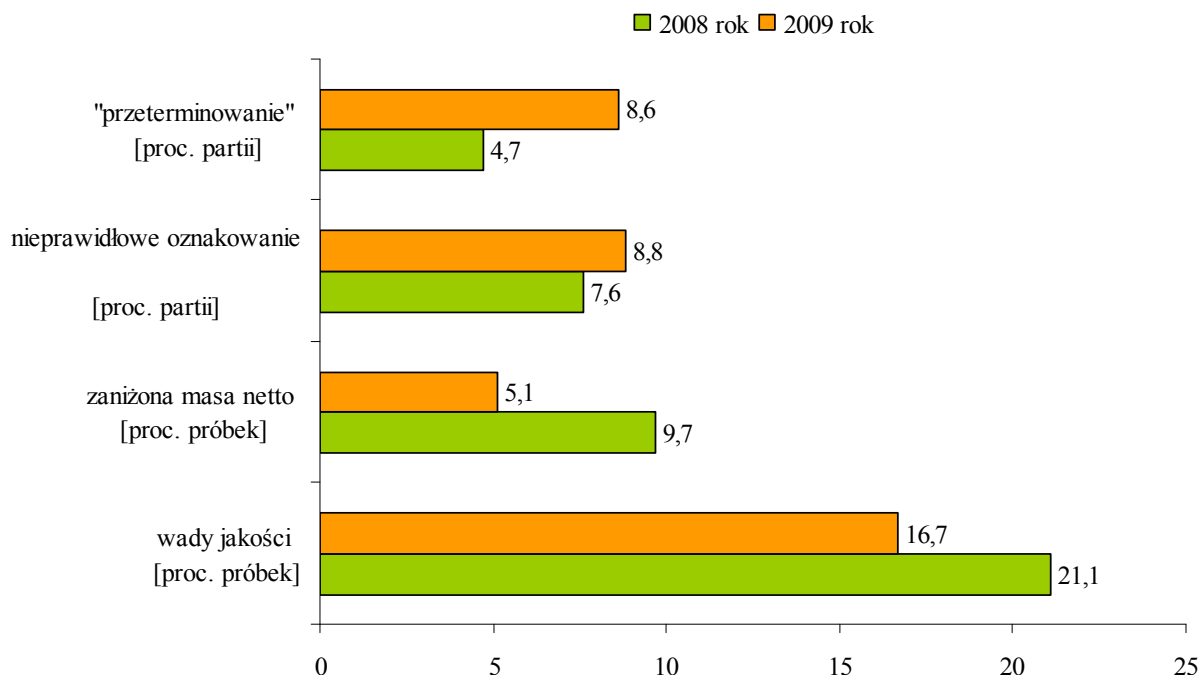
- 5 962 w placówkach handlu detalicznego (oprócz wielkopowierzchniowych) (w 2008 r. - 5 673),
 - 1 093 w placówkach gastronomicznych (1 041),
 - 1 078 w sklepach wielkopowierzchniowych i magazynach centralnych sieci handlowych (1 155),
 - 543 w hurtowniach (488),
 - 237 na targowiskach (240),
- oraz 1 w zakładzie zajmującym się produkcją żywności.

Ogółem w 2009 r. skontrolowano 154 tys. partii artykułów rolno-spożywczych, materiałów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (w 2008 r. 238,9 tys.).

Ujawnienie chociażby jednej niezgodności z zakresu wykonywanej kontroli spowodowało zakwestionowanie 19,6 tys. partii, tj. 12,7 % (w 2008 r. 7,6 %), m.in. z uwagi na:

- wady jakości,
- nieprawidłowe oznakowanie ,
- niezgodną z deklarowaną zawartość netto,
- „przeterminowanie”.

Wykres 15. Porównanie wyników kontroli ostatnich dwóch lat w zakresie wybranych nieprawidłowości

Źródło: opracowanie Departament Inspekcji Handlowej UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

W porównaniu do wyników kontroli za 2008 r. zmniejszył się procentowy udział towarów zakwestionowanych w zbadanych w zakresie jakości oraz zawartości netto, zwiększył się natomiast procent towarów przeterminowanych oraz nieprawidłowo oznakowanych.

2.3.2.2. Jakość produktów – badania organoleptyczne i fizykochemiczne

Oceny jakości środków spożywczych dokonano na podstawie badań cech organoleptycznych, parametrów fizykochemicznych i składu surowcowego w odniesieniu do wymagań przepisów wspólnotowych i krajowych, oraz deklaracji producenta zamieszczonej w oznakowaniu produktu.

W 2009 r. zbadano jakość 14 776 próbek (w 2008 r. 12 313 próbek) towarów żywnościowych i 1 650 próbek produktów (w tym 1 253 potraw i napojów) oferowanych w gastronomii (1 634).

Niewłaściwą jakość stwierdzono w odniesieniu do 2 729 próbek, tj. 16,7% (w 2008 r. 21,1%), w tym:

- 522 próbki towarów żywnościowych, tj. 17,1% (w 2008 r. 23,2%),

- 207 próbek produktów oferowanych w gastronomii, tj. 12,5% (w 2008 r. 5,6%).

Odsetek liczby próbek zakwestionowanych w liczbie próbek zbadanych wybranych rodzajów produktów objętych kontrolami planowymi przedstawia się następująco:

Wykres 16.

RODZAJ PRODUKTU	Liczba próbek		Odsetek próbek zakwestionowanych
	zbadanych	zakwestionowanych	
napoje alkoholowe w gastronomii	134	61	45,5%
masło	646	271	41,9%
wyroby czekoladowe	491	161	32,8%
ryby i przetwory rybne	2204	625	28,4%
miód	273	69	25,3%
produkty rolnictwa ekologicznego	195	37	19,0%
napary kawy w gastronomii	139	26	18,7%
przetwory owocowe i warzywne	1353	253	18,7%
mięso i przetwory mięsne	1169	195	16,7%
mleko i przetwory mleczne (bez masła)	1178	181	15,4%
wyroby winiarskie	174	17	9,8%
wyroby kulinarne w gastronomii	980	90	9,2%
napoje bezalkoholowe	410	17	4,1%
kawa	351	13	3,7%

Źródło: opracowanie Departament Inspekcji Handlowej UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

Badania przeprowadzone przez Inspekcję Handlową, których wyniki zostały przedstawione w powyższej tabeli wskazują na niski poziom jakości wielu grup towarowych. Należy jednak mieć na uwadze, że odsetek próbek zakwestionowanych odnosi się do wyrobów poddanych badaniom, a nie do wszystkich znajdujących się w obrocie. Nie jest on w pełni reprezentatywny dla całej branży, gdyż do badań laboratoryjnych, zgodnie z ustawą o Inspekcji Handlowej, w pierwszej kolejności pobierane były próbki towarów, co do których istniało podejrzenie, iż nie spełniały wymagań jakościowych.

Wady stwierdzone w produktach miały różnorodny charakter. Były to wady zarówno organoleptyczne (konsystencji, struktury, smaku, zapachu, barwy) jak również fizykochemiczne (m.in. zawartości wody, tłuszczu, białka, soli, obecności barwników, konserwantów) wynikające z nieprawidłowo przeprowadzonych procesów technologicznych, świadczące o niewłaściwym składzie surowcowym, nieodpowiednim przechowywaniu oraz celowym fałszowaniu produktów.

Do najczęściej stwierdzanych nieprawidłowości należały:

- w maśle - zafałszowanie tłuszczami roślinnymi, wyższa lub niższa zawartość tłuszczu, wyższa zawartość wody;

- w wyrobach czekoladowych – obecność niezadeklarowanych w oznakowaniu zamienników tłuszczu kakaowego, przekroczenie dozwolonego limitu zamienników, obniżona zawartość tłuszczu mlecznego w stosunku minimalnych wymagań określonych w przepisach;
- w rybach i przetworach rybnych - wyższa od deklarowanej zawartość glazury i niższa masa netto ryby, niedokładne opracowanie ryb (pozostawienie części organów wewnętrznych, łusek), miękka, rozpadająca się tekstura mięsa ryb, obecność substancji dodatkowych (słodzików, konserwantów) niezadeklarowanych na etykiecie;
- w miodzie – niższa od wymaganej liczba diastazowa, przekroczona dopuszczalna zawartość 5-hydroksymetylofurfuralu (HMF), całkowity brak lub niski udział pyłków przewodnich w miodach deklarowanych jako odmianowe;
- w produktach rolnictwa ekologicznego – niewłaściwy smak i zapach świadczący o utracie cech świeżości oraz niewłaściwa konsystencja w przetworach mlecznych, wyższa zawartość wody w wędlinach, niższa kwasowość ogólna w przetworach warzywnych;
- w przetworach owocowych i warzywnych – uszkodzenia mechaniczne warzyw, obecność zmian chorobowych, obniżona zawartość ekstraktu ogólnego, niedozwolone zagęszczenie koncentratu pomidorowego skrobią;
- w przetworach mięsnych - obecność ścięgien i chrząstek, niższa zawartość mięsa w stosunku do deklaracji, wyższa od deklarowanej zawartość tłuszczu, wody i skrobi oraz niższa białka;
- w przetworach mlecznych (bez masła) – smak i zapach nieczysty kwaśny lub gorzki, niewłaściwa konsystencja, niezgodna z deklaracją (tj. wyższa lub niższa) zawartość tłuszczu, wody i białka, obecność skrobi niezadeklarowanej w wykazie składników;
- w wyrobach kulinarnych i napojach alkoholowych w zakładach gastronomicznych - zaniżona w stosunku do deklaracji masa oraz zawartość składników głównych takich jak mięso w oferowanych potrawach oraz zaniżona zawartość alkoholu w drinkach lub objętość podawanych alkoholi.

Przyczynami nieprawidłowości stwierdzanych w produktach było m.in. stosowanie tańszych zamienników droższych surowców, niewłaściwe prowadzenie procesów technologicznych, niewłaściwa jakość użytych surowców. Na przykład tłuszcz mleczny w maśle częściowo zastępowano tłuszczem roślinnym, do produkcji czekolady dodawano większe niż przewidują przepisy ilości ekwiwalentów tłuszczu kakaowego, w wędlinach mięso zastępowano mięsem mechanicznie odkostnionym (MOM), zamiast deklarowanej cielęciny w produkcie było mięso drobiowe, drinki sporządzano z mniejszej ilości alkoholu niż deklarowano, miody były zbyt mocno podgrzane i utraciły swe właściwości, do produkcji pieczywa żytniego użyto więcej mąki pszennej niż żytniej, do produkcji przetworów warzywnych użyto nieświeżych, zwiędłych z plamami chorobotwórczymi surowców, itd. Ponadto pomijano w wykazie składników substancje dodatkowe dozwolone oraz przekraczano dopuszczalne limity ich zawartości. Należy także podkreślić, że niektóre wady, zwłaszcza organoleptyczne były wynikiem zwykłego zaniedbania przedsiębiorców, w tym niewłaściwych warunków przechowywania w obrocie detalicznym.

Ponadto podczas badań laboratoryjnych sprawdzono zawartość netto ocenianych produktów. Niższą od deklarowanej przez producenta zawartość netto stwierdzono w odniesieniu do 768 próbek, co stanowiło 5,1% skontrolowanych w tym zakresie, z czego 58 próbek dotyczyło wyrobów i napojów oferowanych w gastronomii (co stanowiło 14,3% skontrolowanych w tym segmencie).

2.3.2.3. Prawdliwość oznakowania produktów

Jednym z podstawowych praw konsumentów jest prawo do rzetelnej i pełnej informacji o towarze, gwarantujące dokonanie w pełni świadomego wyboru w zależności od potrzeb i upodobań.

Łącznie w 2009 r. oceniono oznakowanie 81 tys. partii towarów (w 2008 r. 107,4 tys. partii) artykułów rolno-spożywczych, wyrobów tytoniowych (4940 partii), pasz dla zwierząt towarzyszących (113 partii) oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (3 205 partii). Ze względu na stwierdzone nieprawidłowości zakwestionowano 7,1 tys. partii, tj. 8,8% (w 2008 r. 7,6%) w tym 10,4% środków spożywczych, 18,6% pasz dla zwierząt towarzyszących.

Odsetek liczby partii zakwestionowanych w liczbie partii zbadanych wybranych grup produktów objętych kontrolami planowymi i nieplanowymi przedstawia się następująco:

Wykres 17.

wybrane grupy środków spożywczych sprawdzone w zakresie oznakowania	Liczba partii		odsetek partii zakwestionowanych
	zbadanych	zakwestionowanych	
1	2	3	4
pieczywo	3291	1251	38%
drób i przetwory drobiowe	527	149	28,3%
miód	762	173	22,7%
mięso i przetwory mięsne	7768	1535	19,8%
ryby i przetwory rybne	3819	694	18,2%
jaja spożywcze	138	24	17,4%
produkty rolnictwa ekologicznego	552	76	13,8%
wyroby garmażeryjne	414	56	13,5%
oleje i tłuszcze jadalne w tym: oliwa z oliwek masło	1872	177	9,5%
	597	67	11,2%
	354	43	12,1%
przetwory owocowe i warzywne w tym: dżemy, konfitury, marmolady	5277	377	7,1%
	224	31	13,8%
kawa	1783	183	10,3%
wyroby cukiernicze w tym: wyroby czekoladowe	8802	893	10,1%
	1366	89	6,5%
mrożone wyroby kulinarne	263	16	6,1%
napoje bezalkoholowe w tym: soki i nektary	3113	171	5,5%
	402	42	10,4%
przyprawy ziołowe i korzenne	2921	147	5,0%
sosy, majonezy i inne dodatki	2991	134	4,5%
napoje alkoholowe	4560	126	2,8%

w tym: wyroby winiarskie	903	24	2,7%
mleko i przetwory mleczne (bez masła)	8809	231	2,6%
koncentraty spożywcze	3331	85	2,6%
przetwory zbożowe	1421	32	2,3%
żywność dla dzieci i niemowląt	141	1	0,7%

Źródło: opracowanie Departament Inspekcji Handlowej UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

Najwięcej zastrzeżeń wniesiono do sposobu oznakowania produktów oferowanych luzem w tym takich, które poza ogólnymi przepisami dotyczącymi etykietowania żywności podlegają dodatkowym szczegółowym wymaganiom w zakresie informacji zamieszczanych w miejscu ich sprzedaży konsumentom, np. w przypadku wędlin należy dodatkowo podać wykaz składników, a dla ryb - obszar połowu, metodę produkcji i nazwę naukową gatunku, dla mięsa wołowego - informacje dotyczące pochodzenia, miejsca uboju i rozbioru zwierząt, z których uzyskano dane mięso.

Nieprawidłowości w oznakowaniu produktów w opakowaniach jednostkowych miały znacznie mniejszy rozmiar niż towarów sprzedawanych luzem.

Do poważniejszych uchybień stwierdzanych w oznakowaniu opakowań jednostkowych, decydujących niekiedy o wyborze produktu przez konsumentów zaliczyć należy:

- używanie mylącej nazwy co do rodzaju produktu, podwójnego nazewnictwa lub niepodawanie nazwy rodzajowej w ogóle ,
- stosowanie sugestywnej szaty graficznej opakowań z wizerunkami składników i odpowiednio wyeksponowanymi napisami wskazującymi na rodzaj użytych surowców, których w rzeczywistości nie było w produkcie albo były w minimalnych ilościach nieupoważniających do eksponowania ich na opakowaniu,
- sugerowanie szczególnych właściwości, mimo iż produkt nie różnił się od podobnych,
- niepodawanie ilościowej zawartości składników występujących w nazwach wyrobów,
- nierzetelny wykaz składników, w tym substancji dodatkowych dozwolonych.

2.3.2.4. Kontrola chronionej nazwy geograficznej „Rogal świętomarciński”

W związku z wpisaniem do wspólnotowego rejestru chronionych nazw pochodzenia oraz na wniosek Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Inspekcja Handlowa w okresie od 2 do 13 listopada br. przeprowadziła na terenie całego kraju kontrolę, której celem było sprawdzenie:

- przestrzegania przepisów zawartych w art. 13 rozporządzenia Rady (WE) nr 510/2006 z dnia 20 marca 2006 r. w sprawie ochrony oznaczeń geograficznych i nazw pochodzenia produktów rolnych i środków spożywczych (Dz.U L 93 z 31.3.2006, s.12, z późn. zm.) tj. wykorzystania nazwy chronionej,
- zgodności wyrobów pochodzących od producentów posiadających certyfikaty ze specyfikacją zawartą we wniosku o rejestrację nazwy „Rogal świętomarciński” NR WE: PL/IGP/005/0584/28.12.2006 (Dz.U. C 62 z 7.3.2008, s 6).

Kontrolą objęto łącznie 162 placówki handlowe w tym: 76 cukierni i piekarni, 82 mniejsze sklepy i 4 placówki gastronomiczne. Dodatkowo inspektorzy dokonali rozeznania

w 698 dalszych placówkach.

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości polegały przede wszystkim na:

- a) bezprawnym bezpośrednim lub pośrednim wykorzystaniu chronionej nazwy – ustalenia dotyczyły dwóch placówek, gdzie zakwestionowano dwie partie wyrobów.
- b) używaniu nazw podobnie brzmiących jak chroniona nazwa, tj.: „rogale marcińskie”, „rogale Świętego Marcina”, „rogale Świętego Marcina z makiem”, „rogaliki marcińskie”, „rozek marciński”, „świętomarcińskie” – z uwagi na stosowane wyżej oznaczenia zakwestionowano łącznie 29 spośród 78 partii skontrolowanych wyrobów. Stwierdzono także przypadki, gdzie przed wejściem do placówek uwidaczniano informację o sprzedaży rogali świętomarcińskich z certyfikatami, a w placówce używano nazwy „rogale marcińskie”;
- c) niespełnieniu wymagań zawartych w specyfikacji wyrobów pochodzących od producentów posiadających certyfikaty – ocenie poddano 43 partie produktów spośród których wymagań nie spełniało 12 partii (27,9% badanych w tym zakresie). Nieprawidłowości dotyczyły przede wszystkim zaniżenia masy netto, nawet o 80 g dla wymaganych co najmniej 200 g. Konsekwencją braku odpowiedniej masy z reguły były mniejsze niż wymagane wymiary. Stwierdzono także przypadek, kiedy jako posypki, oprócz dopuszczonych pokruszonych orzechów, użyto niedozwolonej kandyzowanej skórki pomarańczowej.

2.3.2.5. Prawidłowość obrotu środkami spożywczymi

W toku kontroli realizowanych w 2009 r. sprawdzono także prawidłowość obrotu środkami spożywczymi, w odniesieniu do ogólnych regulacji prawa żywnościowego oraz innych przepisów obowiązujących w handlu detalicznym i usługach.

Ujawnione w tym zakresie nieprawidłowości polegały przede wszystkim na:

- braku orzeczeń lekarskich dla pracowników bezpośrednio stykających się z żywnością,
- nieprawidłowym oznaczaniu towarów cenami (głównie braku cen jednostkowych lub ich nieprawidłowym wyliczeniu oraz informacji o ilościach nominalnych potraw i napojów oferowanych w placówkach gastronomicznych),
- stosowaniu przyrządów pomiarowych bez aktualnych cech legalizacji,
- niezgłoszeniu organowi ewidencyjnemu zmiany danych objętych wpisem do ewidencji lub rejestru oraz prowadzenie działalności niezgodnie z wpisem do ewidencji.

Kontrola aktualności terminów przydatności do spożycia lub dat minimalnej trwałości 128,2 tys. partii artykułów rolno-spożywczych w placówkach handlowych i gastronomicznych wykazała nieprawidłowości w przypadku 11,1 tys. partii, tj. 8,6% ocenionych (w 2008r. – 4,7%).

Najwięcej tego rodzaju nieprawidłowości ujawniono w tradycyjnych placówkach detalicznych (10,6%), a najmniej w hurtowniach (2,1 proc). Najczęściej kwestionowanymi artykułami były: margaryny i miksy tłuszczowe (20,2%), koncentraty spożywcze (17,7%), dodatki do żywności (14,2%), przyprawy ziołowe i korzenne (14%), przetwory zbożowe (12,5%), mrożone wyroby kulinarne (11,2 %), wyroby garmażeryjne (9,2%).

W niektórych skontrolowanych placówkach stwierdzono także niezgodne z zaleceniami producentów przechowywanie środków spożywczych lub nieprawidłowości sanitarno-porządkowe.

2.3.2.6. Kontrola prawidłowości obrotu wyrobami alkoholowymi i tytoniowymi

W 2009 r. Inspekcja Handlowa kontynuowała kontrole przestrzegania niektórych przepisów regulujących obrót wyrobami alkoholowymi i tytoniowymi, zawartych

w następujących ustawach o:

- wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity: Dz. U. z 2007 r., Nr 70, poz. 473 z późn. zm.),
- podatku akcyzowym (Dz. U. z 2009 r., Nr 3, poz. 11 z późn. zm.),
- ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 1996 r., Nr 10, poz. 55 z późn. zm.)

oraz wydanych z ich upoważnienia normatywnych aktów wykonawczych.

Celem tych kontroli było egzekwowanie zakazów i nakazów regulujących obrót wyrobami alkoholowymi i tytoniowymi oraz eliminowanie z rynku takich wyrobów pochodzących z nielegalnych źródeł, stwarzających potencjalne zagrożenie dla zdrowia lub życia konsumentów. Kontrolami objęto 1 267 placówek detalicznych, 330 placówek gastronomicznych i 96 magazynów hurtowych.

Najwięcej nieprawidłowości stwierdzono w zakresie przestrzegania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

W czasie prowadzonych działań ujawniono m.in.:

- powadzenie nielegalnej sprzedaży napojów alkoholowych w 14 punktach sprzedaży detalicznej, w 10 zakładach gastronomicznych, oraz 1 hurtowni;
- inne nieprawidłowości takie jak: brak wywieszek informujących o szkodliwości spożywania alkoholu w 120 placówkach, zaopatrywanie się 10 przedsiębiorców w wyroby alkoholowe poza magazynami hurtowymi, 2 przypadki sprzedaży alkoholu na kredyt, konsumpcję alkoholu w 3 punktach sprzedaży detalicznej, prowadzenie niedozwolonej reklamy lub promocja napojów alkoholowych w 6 placówkach.

Kontrolując przestrzeganie przepisów ustawy o podatku akcyzowym ujawniono w 6 sklepach i 6 placówkach gastronomicznych oferowanie do sprzedaży wyrobów alkoholowych niewiadomego pochodzenia.

Sprawdzając prawidłowość obrotu wyrobami tytoniowymi w 5 zakładach gastronomicznych stwierdzono niewprowadzenie zakazu palenia, bądź niewyodrębnienie miejsc lub pomieszczeń gdzie wolno palić, ujawniono sprzedaż papierosów na sztuki w 2 placówkach, a w 1 punkcie sprzedaży stwierdzono działania noszące znamiona reklamy lub promocji wyrobów tytoniowych.

2.5. Wykorzystanie ustaleń kontroli

W wyniku kontroli Inspekcja Handlowa:

- wydała 1 416 decyzji na podstawie art. 18 i art. 32 ustawy o Inspekcji Handlowej,
- wystosowała do przedsiębiorców 3 850 żądań o usunięcie nieprawidłowości,
- skierowała 683 zawiadomień do organów ścigania,
- nałożyła 7 199 mandatów karnych na łączną kwotę 1 307,4 tys. zł,
- skierowała 294 wniosków do sądów o ukaranie sprawców popełnienia wykroczeń, czego wynikiem było orzeczenie grzywnien w kwocie 477,9 tys. zł,
- przekazała 3 766 spraw do innych organów.

2.5.1. System oceny zgodności

Z powodu niespełniania przez wyroby wymagań zasadniczych wojewódzcy inspektorzy Inspekcji Handlowej wydali 129 decyzji na podstawie art. 40k ust. 1 ustawy o systemie oceny zgodności, zakazujących kontrolowanym podmiotom dalszego ich przekazywania użytkownikowi, konsumentowi lub innemu sprzedawcy.

Do Prezesa UOKiK, który od 1 stycznia 2009 r. przejął obowiązki zlikwidowanego Głównego Inspektora IH, przekazano akta kontroli 290 spraw dot. wyrobów niespełniających zasadniczych wymagań (w 2008 r. było to 431 spraw), m.in.: zabawek, listew zasilających, opraw oświetleniowych, kasków i ochraniaczy, elektronarzędzi i drobnego sprzętu AGD. Po dokonaniu analizy przesłanych akt przez Departament Nadzoru Rynku UOKiK, w 75 przypadkach odmówiono wszczęcia postępowania, ze względu na brak wystarczających przesłanek.

Z uwagi na podjęcie przez przedsiębiorców w toku prowadzonych postępowań administracyjnych dobrowolnych działań naprawczych (dobrowolne wycofanie wyrobu z obrotu lub usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości), wydano 218¹ decyzji umarzających postępowanie administracyjne (w 2008 r. były to 183 decyzje).

Natomiast w przypadku 25 wyrobów, w których podmiot wprowadzający wyrób do obrotu nie podjął żadnych działań naprawczych, wydano decyzje nakazujące wycofanie z obrotu na podstawie art. 41c ust. 3 ustawy o systemie oceny zgodności (w 2008 r. wydano tyle samo decyzji – 25).

2.5.2. Ogólne bezpieczeństwo produktów

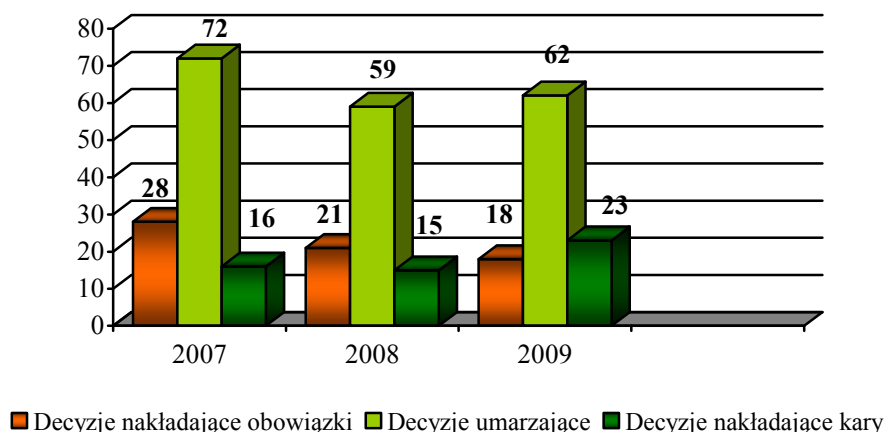
W 2009 roku do UOKiK wpłynęło 128 akt i protokołów kontroli (w 2008 r. było to 75 spraw). Do produktów, w stosunku do których Prezes UOKiK najczęściej podejmował działania należały:

- konfekcja dziecięca (40 spraw),
- meble mieszkaniowe dla dorosłych (26 spraw),
- meble dla dzieci (21 spraw).

W przypadku stwierdzenia istnienia znacznego prawdopodobieństwa, że produkt nie jest bezpieczny, Prezes UOKiK wszczyna postępowanie administracyjne. W omawianym okresie Prezes UOKiK wszczął 74 nowe postępowania i zakończył 42 postępowania wszczęte w 2008 r. W ich wyniku, w 18 przypadkach w drodze decyzji administracyjnych nałożone zostały na przedsiębiorców obowiązki podlegające na nakazie wyeliminowania zagrożeń stwarzanych przez produkty, wycofaniu z rynku czy też ostrzeżeniu konsumentów. W 62 przypadkach z uwagi na wyeliminowanie przez przedsiębiorców zagrożeń postępowania zostały umorzone. Siedmiu przedsiębiorców złożyło skargi na decyzje Prezesa UOKiK do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego.

¹ W tym wliczono decyzje umarzające sprawy rozpoczęte jeszcze w 2008 r. przez Głównego Inspektora IH.

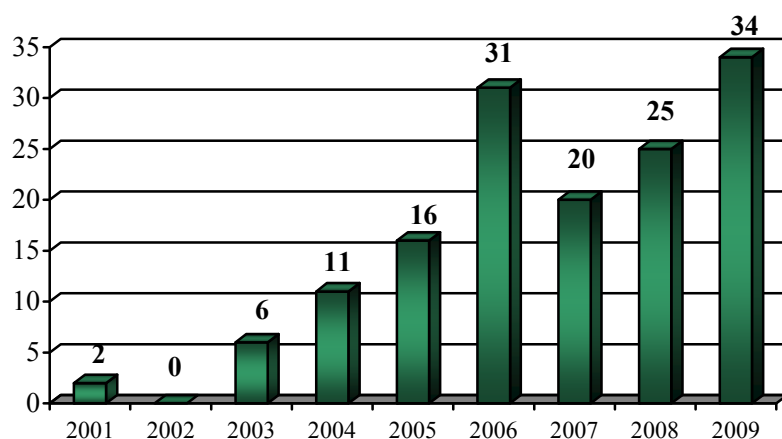
Wykres 18. Porównanie liczby decyzji Prezesa UOKiK w latach 2007-2009 w zakresie ogólnego bezpieczeństwa

Źródło: opracowanie Departament Nadzoru Rynku UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

W związku z naruszeniem przepisów ustawy o ogólnym bezpieczeństwie produktów Prezes UOKiK nałożył również na przedsiębiorców 25 kar pieniężnych na łączną kwotę 212 500 zł. Ponadto, czterech przedsiębiorców zostało obciążonych kosztami badań laboratoryjnych. W wyniku złożonych przez przedsiębiorców wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy, 22 decyzje zostały utrzymane w mocy, a jedna – uchylona w części. Jeden przedsiębiorca złożył również wniosek o wznowienie postępowania. Siedmiu przedsiębiorców złożyło skargi na wydane przez Prezesa UOKiK decyzje do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego. WSA rozpatrzył dwie z nich – obie zostały oddalone. Do rejestru produktów niebezpiecznych wpisano 34 produkty, a więc najwięcej od początku jego istnienia.

Wykres 19. Wpisy w rejestrze produktów niebezpiecznych w latach 2001-2009

Źródło: opracowanie Departament Nadzoru Rynku UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

2.5.3. Paliwa

Zebrane w trakcie kontroli w 2009 r. materiały oraz ujawnione nieprawidłowości, stanowiły podstawę do skierowania przez wojewódzkich inspektorów Inspekcji Handlowej do

właściwych miejscowo prokuratur 90 zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, z których dotychczas wszczęto dochodzenia w 64 przypadkach. Zakończono postępowania w 47 sprawach, z których:

- umorzono postępowania w 36 przypadkach z następujących powodów:
 - nie wykryto sprawcy – 8,
 - brak znamion przestępstwa – 22,
 - znikoma szkodliwość czynu – 1,
 - czynu nie popełniono – 5,
- umorzono warunkowo 1 postępowanie,
- odmówiono wszczęcia postępowania w 3 sprawach,
- skierowano do sądów 7 aktów oskarżenia,
- w 17 przypadkach postępowań jeszcze nie zakończono.

W pozostałych 26 sprawach zawiadomienia nie zostały jeszcze rozpatrzone przez prokuratury i sądy.

Jednocześnie, w związku ze stwierdzonymi naruszeniami warunków udzielonych koncesji na obrót paliwami ciekłymi oraz przepisów ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo Energetyczne (tekst jednolity: Dz. U. z 2006 r., Nr 89, poz. 625 z późn. zm.), przekazano do Prezesa URE informacje dotyczące 76 stacji paliw i hurtowni (w tym dotyczące 21 stacji z kontroli prowadzonej w roku 2008).

Ponadto, wojewódzkie inspektoraty IH przygotowywały informacje do uaktualnianej, co dwa tygodnie, „Listy skontrolowanych stacji paliw uwzględniającej uzyskane wyniki badań laboratoryjnych sprzedawanego w dniu kontroli paliwa”, która publikowana była na stronach internetowych Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (www.uokik.gov.pl).

2.5.4. Pozostałe produkty nieżywnościowe i usługi

Inspekcja Handlowa w wyniku podjętych działań kontrolnych skierowała do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów 37 informacji o ustaleniach kontroli mogących stanowić czyn nieuczciwej konkurencji czy naruszać interesy konsumentów oraz 240 do innych organów nadzoru.

Ustalenia kontroli dały również podstawę do wydania na podstawie przepisów ustawy o Inspekcji Handlowej 42 decyzji.

2.5.5. Produkty żywnościowe

Ogółem w 2009 r., w toku przeprowadzonych kontroli, na podstawie ustawy o Inspekcji Handlowej wydano 493 decyzje w toku kontroli i 167 po ich zakończeniu w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami. Ponadto na podstawie art. 40a ust. 1 pkt 3 i 4 ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (Dz. U. z 2005 r., Nr 187, poz. 1577 z późn. zm.) wydano 217 decyzji wymierzających kontrolowanym przedsiębiorcom kary pieniężne z tytułu wprowadzenia do obrotu artykułów rolno-spożywczych o niewłaściwej jakości handlowej, w tym również zafałszowanych. Wyniki przeprowadzonych kontroli stanowiły podstawę do skierowania: 96 powiadomień do organów ścigania, 149 wniosków o ukaranie do sądów oraz nałożenia 4 856 mandatów.

Ponadto 1 534 sprawy przekazano do właściwych terenowo organów Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno – Spożywczych, a 637 do Państwowej Inspekcji Sanitarnej i Inspekcji Weterynaryjnej.

Na podstawie wyników kontroli wstrzymywano od obrotu wszystkie partie produktów niewiadomego pochodzenia lub sprzedawane bez stosownego zezwolenia (alkohole), nie oznakowane lub oznakowane w sposób rażąco naruszający przepisy, a także wszystkie partie

produktów przeterminowanych, zafałszowanych, wykazujących cechy zepsucia lub nieświeżości.

Ponadto Inspekcja Handlowa współpracowała z mediami przekazując informacje na temat działalności kontrolnej w obszarze żywności. Konsumentom i przedsiębiorcom udzielano porad dotyczących przepisów regulujących działalność gospodarczą w zakresie produkcji i handlu. Ta forma kontaktów była ważnym, dodatkowym źródłem wiadomości o nieprawidłowościach i zagrożeniach występujących na rynku oraz o wątpliwościach związanych z interpretacją przepisów.

Rozdział IV

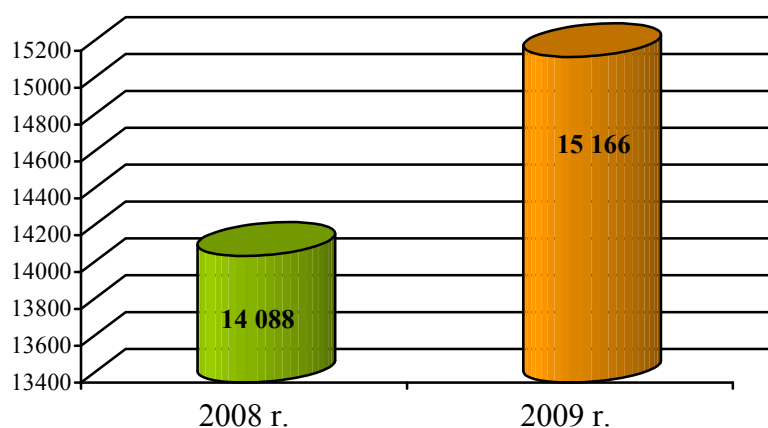
OCHRONA KONSUMENTÓW

Do zadań Inspekcji Handlowej należy podejmowanie szeregu działań związanych z ochroną konsumentów, w szczególności przyjmowanie skarg konsumenckich, podejmowanie mediacji, prowadzenie polubownych sądów konsumenckich a także poradnictwa w zakresie ochrony interesów i praw słabych uczestników rynku. Inspekcja Handlowa prowadzi także listy rzeczoznawców do spraw jakości produktów lub usług.

1. SKARGI KONSUMENCKIE WPLYWAJĄCE DO INSPEKCJI HANDLOWEJ

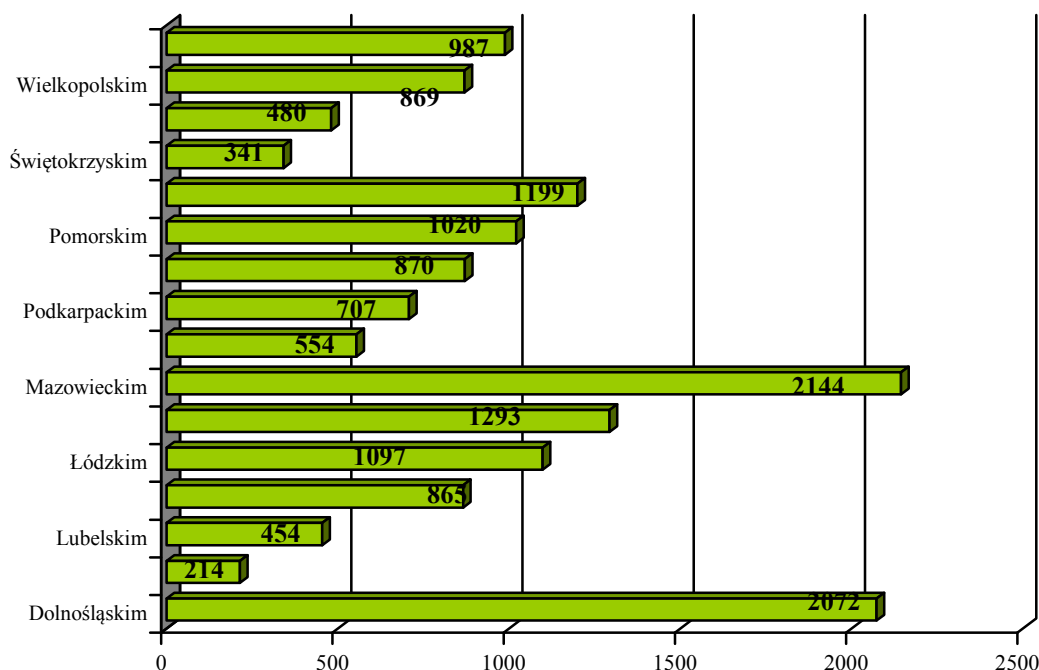
W 2009 roku do wojewódzkich inspektoratów Inspekcji Handlowej wpłynęło łącznie 15 166 informacji o nieprawidłowościach w funkcjonowaniu przedsiębiorców oraz wniosków o mediację w sprawie sporów konsumenckich, wynikłych z zawartych umów cywilnoprawnych. W stosunku do 2008 r. nastąpił wzrost liczby skarg konsumenckich tj. o 1 078 spraw, co stanowi 7,6%.

Wykres 20. Liczba skarg konsumenckich wpływających do Inspekcji Handlowej

Źródło: opracowanie Departament Inspekcji Handlowej na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

Wykres 21. Liczba skarg konsumenckich, które wpłynęły do wojewódzkich inspektoratów Inspekcji Handlowej w poszczególnych województwach

Źródło: opracowanie Departament Inspekcji Handlowej na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

Podobnie jak w poprzednich latach, w 2009 r. przeważały sprawy dotyczące artykułów przemysłowych (12 049 spraw). Stanowi to 79% wszystkich skarg konsumenckich, które wpłynęły do Inspekcji Handlowej. W 2008 r. wpłynęło 11 105 tego typu spraw.

W branży przemysłowej, skargi konsumenckie najczęściej dotyczyły:

- obuwia – 6 371 spraw (52,9%),
- sprzętu AGD i RTV – 784 spraw (6,5%),
- mebli – 459 spraw (3,8%),
- sprzętu komputerowego – 303 spraw (2,5%),
- art. motoryzacyjnych – 232 spray (1,9%).

Usług dotyczyło 1 328 spraw, co stanowi 9% ogółu skarg konsumenckich, które wpłynęły do Inspekcji Handlowej (w 2008 r. usług dotyczyło 1 578 spraw). Spośród nich 765 zostało załatwionych w formie mediacji (w 2008 r. - 943), a 261 w formie kontroli (w 2008 r. - 265). Ponadto w 170 przypadkach, poinformowano konsumentów o przysługujących im prawach, bez podejmowania kontroli lub mediacji (w 2008 r. - 245).

Najczęściej kwestionowano następujące rodzaje usług:

- remontowo-budowlane – 357 spraw (27%),
- gastronomiczne – 113 spraw (9%),
- pralnicze – 96 spraw (7%),
- motoryzacyjne – 80 spraw (6%),

- fryzjerskie i kosmetyczne – 50 spraw (4%).

Artykułów spożywczych dotyczyło 1 789 skarg konsumenckich, co stanowi 12 % skarg konsumenckich (w 2008 r. - 1 405), w tym:

- mięsa i przetworów mięsnych – 221 spraw (12%),
- wyrobów mlecznych – 166 spraw (9%),
- wyrobów alkoholowych – 149 spraw (8 %),
- przetworów warzywnych i napojów bezalkoholowych – 98 spraw (5%),
- przetworów rybnych – 51 spraw (3%).

Podobnie jak w poprzednich latach, głównymi przyczynami skarg konsumenckich były:

- nieznanomość przepisów prawa przez konsumentów i przedsiębiorców,
- odmowa przyjęcia reklamacji i odsyłanie klientów do serwisantów,
- uzależnianie rozpatrzenia reklamacji od opinii rzeczoznawcy,
- nieterminowe rozpatrywanie reklamacji klientów,
- interpretowanie przepisów prawa przez przedsiębiorców na swoją korzyść,
- niska jakość towarów znajdujących się na rynku,
- nieprzestrzeganie przez przedsiębiorców przepisów obowiązujących w obrocie towarowym.

2. SPOSOBY ZAŁATWIANIA SKARG KONSUMENCKICH

Skargi konsumenckie wpływające do wojewódzkich inspektoratów Inspekcji Handlowej są załatwiane w formie kontroli lub mediacji.

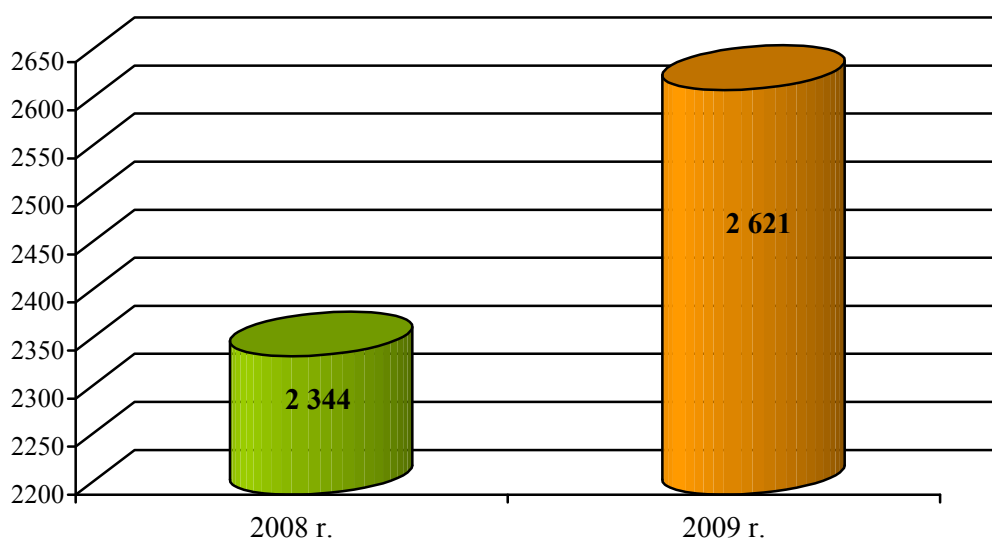
2.1. Załatwianie skarg w formie kontroli

W przypadku, gdy analiza dokumentacji sprawy przesłanej przez konsumenta pozwalała na stwierdzenie podejrzenia naruszenia przez przedsiębiorcę przepisów o charakterze publicznoprawnym, wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej załatwiały ją w formie kontroli, informując o ustaleniach kontroli zainteresowanego.

W analizowanym okresie wojewódzkie inspektoraty przeprowadziły 2 594 kontroli, do których podstawą wszczęcia były informacje o nieprawidłowościach zgłoszone przez konsumentów. W 2008 r. przeprowadzono 2 344 kontroli.

W 1 523 przypadkach (58%) czynności kontrolne potwierdziły w całości lub częściowo sygnalizowane nieprawidłowości, w roku 2008 w 1 281 przypadkach (55%).

Wykres 22. Liczba przeprowadzonych kontroli na skutek skarg konsumenckich

Źródło: opracowanie Departament Inspekcji Handlowej na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

3.2. Załatwianie skarg poprzez mediacje

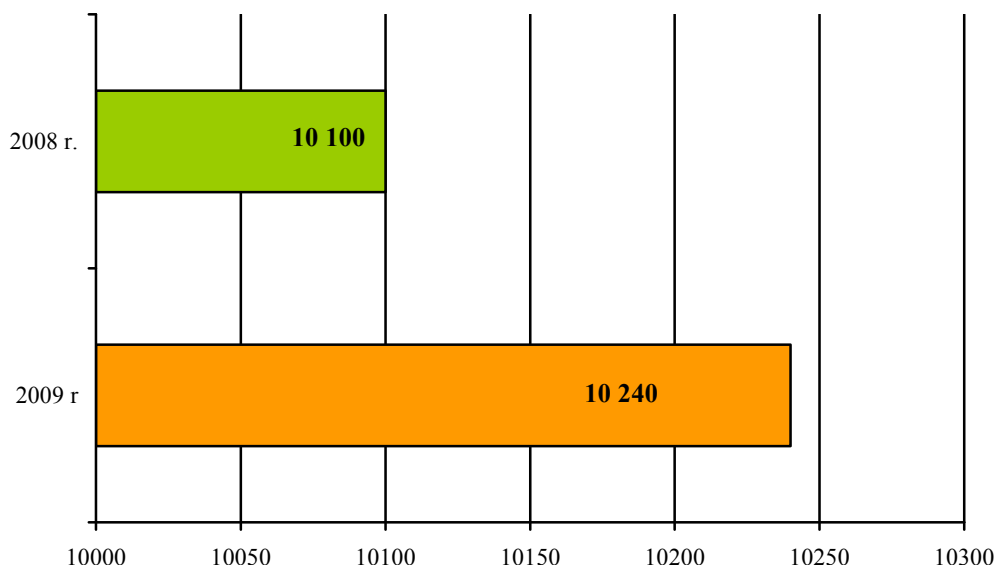
Gdy okoliczności podane w skardze konsumenta, wskazywały na cywilnoprawny charakter sprawy, w celu jej rozpatrzenia inspektorzy Inspekcji Handlowej przeprowadzali mediacje. Mediacje przeprowadzano wniosek konsumenta lub z urzędu, według procedury określonej w art. 36 ustawy o Inspekcji Handlowej. Mediacje przeprowadzano w formie:

- bezpośredniej wizyty inspektora w siedzibie przedsiębiorcy i uzgodnienia jego stanowiska w stosunku do roszczeń konsumenta,
- spotkania obu stron sporu w lokalu wojewódzkiego inspektoratu Inspekcji Handlowej i przeprowadzenia procedury rozjemczej,
- korespondencyjnej.

Jeżeli przedsiębiorcy nie wyrażali zgody na proponowany w toku mediacji sposób załatwienia sprawy i zarazem odmawiali poddania się jurysdykcji sądów konsumenckich, informowano konsumentów o możliwości dochodzenia roszczeń przed sądem powszechnym oraz możliwości uzyskania w tym zakresie pomocy u powiatowego (miejskiego) rzecznika konsumentów. Rzecznik konsumentów, stosownie do postanowień art. 42 ust. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), może wytaczać powództwa na rzecz konsumentów oraz wstępować, za ich zgodą, do toczącego się postępowania w sprawach o ochronę interesów konsumentów.

W 2009 r. do wojewódzkich inspektoratów IH wpłynęło 10 240 wniosków o mediacje złożonych przez konsumentów. Stanowi to 68% ogółu skarg konsumenckich skierowanych do Inspekcji Handlowej w analizowanym okresie. W 2008 r. wpłynęło 10 001 wniosków o mediacje złożonych przez konsumentów, co stanowiło 71% ogółu skarg konsumenckich. Liczba wniosków o mediację utrzymuje się na podobnym poziomie.

Wykres 23. Liczba wniosków o mediację

Źródło: opracowanie Departament Inspekcji Handlowej na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

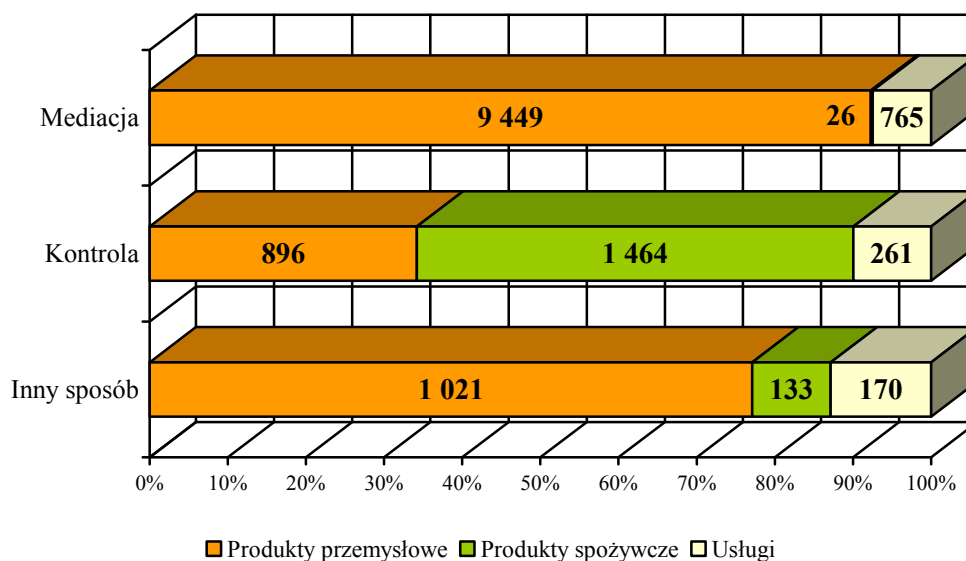
W obecnym okresie sprawozdawczym większość wniosków o mediację, tj. 6 846 (67%) zakończyła się pozytywnie dla konsumentów – strony zawarły porozumienia kończące ich spory. W roku 2008 było to 6 812 (68%).

W 3 394 (33%) przypadkach nie doszło do polubownego zakończenia sprawy ze względu na nieuznanie przez przedsiębiorców roszczeń konsumentów lub brak zgody konsumentów na zaproponowane warunki ugody. W roku 2008 – 3 189 (32%).

Z ogólnej liczby zgłoszonych do Inspekcji Handlowej skarg konsumenckich dotyczących artykułów przemysłowych (12 049), większość, tj. 9 449, zostało załatwionych w formie mediacji. Spraw mediacyjnych związanych z usługami wpłynęło 765. Z żywnością związanych było 26 postępowań mediacyjnych. Mała liczba postępowań dotyczących artykułów spożywczych wynika z faktu, iż sprawy żywnościowe są z reguły małej wartości i konsumenci rezygnują ze zgłaszania ich do organów zajmujących się ochroną ich praw.

Mediacja stanowi w Inspekcji Handlowej podstawowy instrument rozwiązywania sporów konsumenckich. Liczba wniosków o mediację utrzymuje się na poziomie podobnym do lat poprzednich. Jej skuteczność sięga 67% ogółu spraw. Niewątpliwie jest to wynikiem popularyzowania przez wojewódzkie inspektoraty IH tej formy dochodzenia roszczeń konsumentów.

Wykres 24. Formy zakończenia spraw w 2009 r.

Źródło: opracowanie Departament Inspekcji Handlowej na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

2.3. Inne sposoby załatwiania spraw

W 1 324 (9%) przypadkach, z całości skarg konsumenckich wpływających do wojewódzkich inspektoratów Inspekcji Handlowej nie podjęto ani kontroli, ani mediacji, a jedynie udzielono konsumentom porad o przysługujących im prawach bez podejmowania działań. Brak podjęcia interwencji przez Inspekcję Handlową wynikał głównie z bezzasadności roszczeń konsumentów. W roku 2008 sytuacja taka miała miejsce w 1 218 (9%) przypadkach.

3. PORADNICTWO KONSUMENCKIE

W 2009 r. udzielono 164 113 porad i instruktaży, w tym konsumentom – 128 731, a przedsiębiorcom – 35 382. W 2008 r. udzielono 180 787 porad, z czego 141 661 konsumentom i 39 126 dla przedsiębiorców.

Z powyższych danych wynika, iż w 2009 r. w porównaniu do 2008 r. nastąpił spadek udzielonych porad o 16 674.

Tematem udzielanych porad były tradycyjnie sprawy dotyczące niezgodności towaru z umową, które stanowiły blisko 73 % wszystkich udzielonych porad.

Prowadzone przez Inspekcję Handlową poradnictwo cieszy się dużym zainteresowaniem nie tylko wśród konsumentów, ale także przedsiębiorców. Dzięki niemu konsumenci dowiadują się o ich prawach oraz możliwościach ich dochodzenia w funkcjonujących w Inspekcji Handlowej uproszczonych formach rozstrzygania sporów.

Przedsiębiorcy zaś mogą liczyć na wskazówki w zakresie stosowania przepisów dotyczących obrotu handlowego lub mogą dowiedzieć się gdzie należy szukać odpowiednich regulacji prawnych.

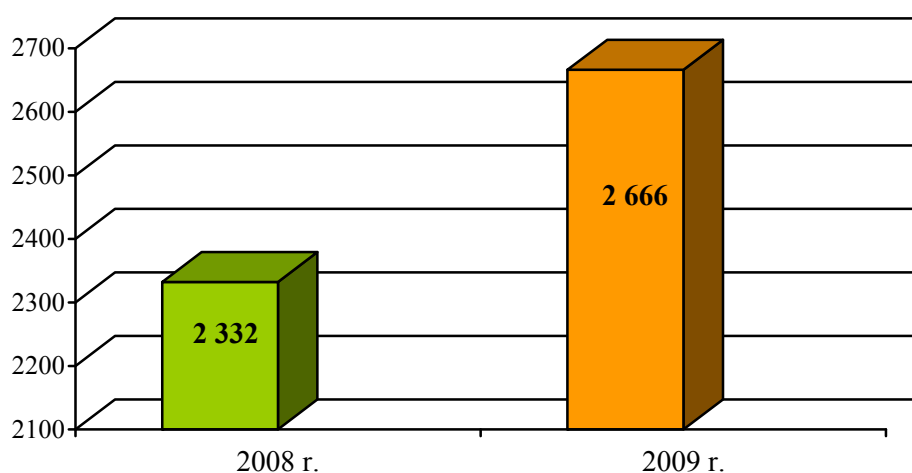
4. STAŁE POLUBOWNE SĄDY KONSUMENCKIE

Stałe polubowne sądy konsumenckiej działają na podstawie przy wojewódzkich inspektoratach Inspekcji Handlowej. Powoływane są na podstawie umów o zorganizowaniu takich sądów, zawartych przez wojewódzkich inspektorów z organizacjami pozarządowymi reprezentującymi konsumentów lub przedsiębiorców oraz innymi zainteresowanymi jednostkami organizacyjnymi. Sądy rozpatrują spory o prawa majątkowe wynikłe z umów sprzedaży produktów i świadczenia usług zawartych pomiędzy konsumentami i przedsiębiorcami na podstawie regulaminu. Funkcjonowanie ich uregulowane jest w art. 37 ustawy o Inspekcji Handlowej oraz rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 września 2001 r. w sprawie określenia regulaminu organizacji i działania stałych polubownych sądów konsumenckich (Dz. U. Nr 113, poz. 1214).

W 2009 r. działało 16 stałych polubownych sądów konsumenckich i ich 15 ośrodków zamiejscowych.

Łącznie we wskazanym okresie wpłynęły 2 666 wnioski o rozpatrzenie sporu pomiędzy konsumentem a przedsiębiorcą (w roku 2008 wniosków było 2 332). Łączna wartość roszczeń zgłoszonych w 2009 r wyniosła 3 100 889,65 złotych, natomiast w 2008 r. wyniosła ona 2 956 732,38 złotych. Struktura asortymentowa złożonych wniosków jest analogiczna w stosunku do poprzednich lat. Sprawy dotyczące obuwia w roku 2009 stanowiły 52% wniosków, zaś w roku poprzednim było to 49%. Ze względu na brak właściwości rzeczowej w 2009 r. odrzucono 150 wniosków (w 2008 r. – 127).

Wykres 25. Liczba wniosków skierowanych do stałych polubownych sądów konsumenckich

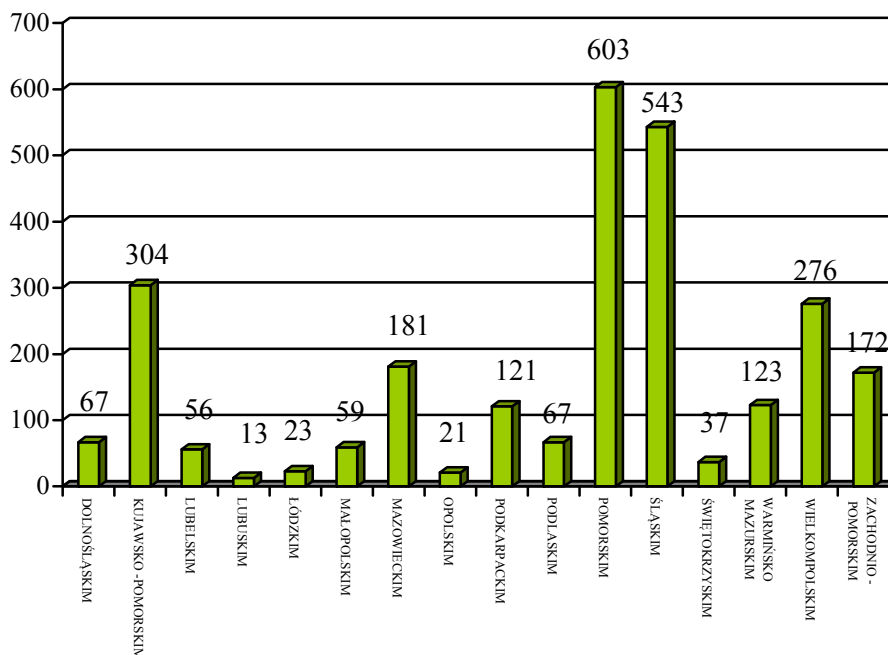
Źródło: opracowanie Departament Inspekcji Handlowej na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

W 2009 roku do sądów polubownych wpłynęło o 334 wnioski więcej niż w 2008 r.

Przedsiębiorcy 1 027 razy nie wyrazili zgody na rozstrzygnięcie sprawy przez polubowny sąd konsumencki (38,5% wszystkich wniosków). W 2008r., przedsiębiorcy nie wyrazili zgody na rozpatrzenie sprawy przez spsk 905 razy, co stanowiło 39% wszystkich złożonych wniosków.

Średnia wartość przedmiotu sporu wyniosła 1 163 zł., przy czym w 2008 r. wynosiła 1 267 zł.

Wykres 26. Liczba wniosków skierowanych do stałych polubownych sądów konsumenckich w wojewódzkich inspektoratach IH

Źródło: opracowanie Departament Inspekcji Handlowej na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

W postępowaniu przed stałymi polubownymi sądami konsumenckimi wydano 278 wyroków, z czego:

- 132 uznające roszczenia konsumentów o wartości 230 791,28 złotych,
- 146 oddalających roszczenia konsumentów o wartości 128 941,52 złotych.

W 2008 r. wydano 222 wyroki, z czego:

- 103 uznające roszczenia konsumentów o wartości 140 838,99 złotych,
- 119 oddalających roszczenia konsumentów o wartości 67 066,59 złotych

Ponadto zawarto 853 ugody o wartości 642 205,7 złotych, z czego 610 w postępowaniu wstępnym i 243 przed sądem. W 2008 r. zawarto 781 ugód o wartości 454 735,60 zł z czego 591 w postępowaniu wstępnym i 190 przed sądem.

W roku 2009 nastąpił wzrost liczby wniosków wpływających do stałych polubownych sądów konsumenckich działających przy wojewódzkich inspektorach Inspekcji Handlowej o 334. Jest to pierwszy tak znaczny wzrost liczby wniosków od roku 2006. Niestety wraz z ilością wniosków wzrosła liczba odmów przedsiębiorców zapisu na sąd.

5. PROWADZENIE PRZEZ WOJEWÓDZKICH INSPEKTORÓW INSPEKCJI HANDLOWEJ LIST RZECZOZNAWCÓW DO SPRAW JAKOŚCI PRODUKTÓW LUB USŁUG

Zgodnie z art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o Inspekcji Handlowej (Dz. U z 2001 r. Nr 4, poz. 25 ze zm.) wojewódzki inspektor prowadzi listę rzeczoznawców do spraw jakości produktów lub usług, zwaną dalej „listą”. Rzeczoznawcy są powołani do wydawania opinii o jakości produktów lub usług na zlecenie:

- konsumenta,
- przedsiębiorcy,
- stałego polubownego sądu konsumenckiego,
- wojewódzkiego inspektora,
- powiatowego (miejskiego) rzecznika konsumentów,
- organizacji społecznej, do której zadań statutowych należy ochrona konsumenta.

Prowadzenie list ma na celu ułatwianie dostępu do specjalistów, których rzetelne i bezstronne opinie są pomocne w rozstrzyganiu sporów pomiędzy konsumentami a przedsiębiorcami. Informacje o listach są udostępniane na stronach internetowych Inspekcji Handlowej.

Osoby zainteresowane wpisaniem na listę wypełniają wniosek, który następnie wnoszą do właściwego terenowo wojewódzkiego Inspektora IH.

Do wniosku dołącza się:

- kopie świadectw, dyplomów, zaświadczeń potwierdzających posiadane wykształcenie i kwalifikacje zawodowe,
- opinie właściwych szkół wyższych, instytutów, jednostek badawczo – rozwojowych, stowarzyszeń naukowych – technicznych lub organizacji zawodowych, rekomendujących wpisanie na listę.

Po rozpatrzeniu wniosku wojewódzki inspektor Inspekcji Handlowej do osoby ubiegającej się o wpisanie na listę kieruje informację w przedmiocie wpisu.

Wojewódzki inspektor na podstawie § 10 pkt 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 2 sierpnia 2001 r. w sprawie list rzeczoznawców do spraw jakości lub usług (Dz. U. Nr 85, poz. 931) jest zobowiązany do sporządzenia rocznej informacji dotyczącej prowadzenia listy i działalności rzeczoznawców i przedłożenia jej Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Z nadesłanych przez wojewódzkich inspektorów Inspekcji Handlowej informacji wynika, że w dniu 31 grudnia 2009 r. na listach rzeczoznawców do spraw jakości produktów lub usług znajdowało się 754 rzeczoznawców, dysponujących specjalistycznymi wiadomościami w zakresie różnych dziedzin m.in. obuwia, galanterii skórzanej, tkanin, mebli, usług motoryzacyjnych etc.

W roku 2009 do list rzeczoznawców dopisano 33 osoby, zaś z różnych przyczyn z list skreślono 9 rzeczoznawców. W roku 2009 w obrębie wszystkich inspektoratów Inspekcji Handlowej złożono 8 skarg na działalność rzeczoznawców. W ich wyniku wojewódzcy inspektorzy IH wystosowali do rzeczoznawców pisma, jednakże żadna ze skarg nie spowodowała skreślenia z listy.

Ilość wydanych opinii przez rzeczoznawców wpisanych na listę rzeczoznawców do spraw jakości towarów i usług jest trudna do oszacowania gdyż nie wszystkie wojewódzkie inspektoraty posiadają dane w tym zakresie szczególnie z uwagi na fakt wydawania opinii bezpośrednio konsumentom lub innym podmiotom uprawnionym do ich uzyskania. W związku z tym możliwe jest tylko przedstawienie przykładowych informacji na ten temat:

- w województwie dolnośląskim wydano łącznie 171 opinii, które dotyczyły pojazdów

samochodowych (107), obuwnictwa (38), towaroznawstwa włókienniczego (24), meblarstwa (1), aparatów komórkowych (1);

- w województwie zachodniopomorskim wydano łącznie około 402 opinii, które dotyczyły: jakości obuwia (276), meblarstwa (77), pojazdów samochodowych (5), sprzętu elektronicznego, komputerowego, elektrycznego (3), garbarstwa, czyszczenia i renowacji wyrobów skórzanych i futrzarskich (5), usług budowlanych (24), sprzętu rowerowego (2), krawiectwa (5), instalacji sanitarnych (3), wytrzymałości wyrobów i materiałów (2);
- w województwie kujawsko – pomorskim szacunkowo wydano (548) opinii w zakresie wyrobów skórzanych i skóro - podobnych, (113) opinii w zakresie wyrobów odzieżowych, (34) opinii w branży meblarskiej i (10) w tematyce sprzętu AGD, sprzęt komputerowy (20);
- w województwie pomorskim wydano 422 opinii i 41 ekspertyz z czego 24 na zlecenie konsumentów, 351 opinii i 34 ekspertyzy na zlecenie przedsiębiorców, 45 opinii na zlecenie organów Inspekcji Handlowej w tym także 22 na zlecenie stałego polubownego sądu konsumenckiego.

Najczęściej wydawane przez rzeczoznawców ekspertyzy to te, które dotyczą obuwia i wyrobów skórzanych. Statystycznie są to wyroby, które najczęściej są reklamowane przez konsumentów. Przeprowadzenie ekspertyzy jest stosunkowo niedrogie i wynosi ok. 50-60 zł.

Na podstawie przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej informacji dotyczących prowadzenia list rzeczoznawców Departament Inspekcji Handlowej nie dopatrywał się nieprawidłowości w ich prowadzeniu.

Wydawane przez rzeczoznawców opinie były okresowo weryfikowane poprzez ocenę ich zgodności z przepisami prawa i stanem faktycznym.

Wpływające na działalność rzeczoznawców skargi były szczegółowo rozpatrywane zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Rozdział V

INNE DZIAŁANIA INSPEKCJI HANDLOWEJ

WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

Zapewnianie bezpieczeństwa oraz ochrona zdrowia i życia konsumentów i użytkowników jest procesem ciągłym realizowanym przez Inspekcję Handlową w ramach dostępnych zasobów, zarówno finansowych, jak i osobowych.

W 2009 r. Inspekcja Handlowa brała udział w dwóch projektach międzynarodowych dotyczących kontroli łóżek solaryjnych oraz współpracy w ramach Sieci Organów Nadzoru Rynku Regionu Bałtyckiego (*Baltic Sea Region Market Surveillance Network*).

Pierwszy etap projektu kontroli łóżek solaryjnych, miał miejsce pod koniec 2008 roku. Polegał on na kontroli producentów, importerów i dystrybutorów w zakresie zgodności z dyrektywą niskonapięciową (LVD) urządzeń opalających oferowanych do sprzedaży na polskim rynku. Na etapie tym działaniami objęto 8 województw. Łącznie skontrolowano 26 przedsiębiorców (producentów i dystrybutorów), co stanowi ok. 30% ogólnej liczby podmiotów działających na rynku polskim. Podczas kontroli sprawdzono łącznie 53 urządzenia (łóżka solaryjne).

Ustalenia pierwszego etapu projektu wskazują, iż w ok. 21% skontrolowanych łóżek solaryjnych w Polsce przedsiębiorcy nie dołożyli wystarczającej staranności do zapewnienia należytego oznakowania łóżek solaryjnych informacjami istotnymi dla bezpieczeństwa użytkowników i ostrzeżeniami w języku polskim.

Drugi etap projektu polegał na przeprowadzeniu kontroli u przedsiębiorców świadczących usługi opalania skóry wraz z przeprowadzeniem badań poziomu natężenia promieniowania UV emitowanego przez łóżka solaryjne. Skontrolowano 8 podmiotów świadczących usługi solaryjne i poddano badaniom laboratoryjnym 12 łóżek solaryjnych. W wyniku przeprowadzonych badań laboratoryjnych stwierdzono we wszystkich 12 łóżkach solaryjnych podwyższony poziom promieniowania UV. Do wszystkich skontrolowanych podmiotów skierowano wystąpienia pokontrolne informujące o stwierdzonych niezgodnościach oraz wnioskuje o ich usunięcie. W 2010 roku IH będzie kontynuowała działania kontrolne w tym obszarze na terenie całego kraju.

Natomiast działania w ramach Sieci Organów Nadzoru Rynku Regionu Bałtyckiego polegały głównie na opracowaniu list kontrolnych, które miały na celu wypracowanie skutecznych mechanizmów i procedur współpracy pomiędzy organami nadzoru rynku a organami celnymi krajów basenu Morza Bałtyckiego.

W ramach współpracy 17 września 2009 r. Prezes UOKiK podpisał porozumienie o współpracy z Instytutem VDE *Prüf- und Zertifizierungsinstitut* w Offenbach w Niemczech, w ramach którego będą organizowane specjalistyczne szkolenia dla inspektorów IH.